

Informační podpora v podmínkách Policie ČR

Information support in condition of PČR

Bc. Ondřej Kosička

Diplomová práce
2011

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta aplikované informatiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta aplikované informatiky

akademický rok: 2010/2011

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Ondřej KOSIČKA**
Osobní číslo: **A09375**
Studijní program: **N 3902 Inženýrská informatika**
Studijní obor: **Bezpečnostní technologie, systémy a management**

Téma práce: **Informační podpora v podmínkách Policie ČR**

Zásady pro vypracování:

- 1. Analyzujte určení, strukturu a funkce Policie ČR.**
- 2. Specifikujte informační potřeby vybraných činností Policie ČR.**
- 3. Zhodnoťte současný stav informačních systémů Policie ČR v Olomouckém kraji.**
- 4. Navrhněte možnosti zlepšení informační podpory v rámci Policie ČR.**

Rozsah diplomové práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

1. Lukáš, L.: Informační management v bezpečnostních složkách. Praha: AVIS, 2008.
2. Macek, P.: Pořádková činnost policie. Praha: Police history, 2003.
3. Hlaváček, J., Protivinský, M.: Praktická kriminalistika. Praha: Kriminalistický ústav Praha Policie ČR, 2006.
4. Dalecký, J.: Vybrané problémy služby pořádkové policie. Praha: Policejní akademie ČR, 2009.
5. Požár, J.: Manažerská informatika II. Praha: Policejní akademie ČR, 2006.
6. Rak, R.: Informatika v kriminalistické a bezpečnostní praxi. Praha: Policejní prezidium ČR, 2000.
7. Zákon č. 273/2008 Sb. ze dne 11.srpna 2008 o Policii České republiky.
8. Molnár, Z.: Efektivnost informačních systémů. Praha: Grada, 2000.

Vedoucí diplomové práce:

doc. Ing. Luděk Lukáš, CSc.

Ústav bezpečnostního inženýrství

Datum zadání diplomové práce:

25. února 2011

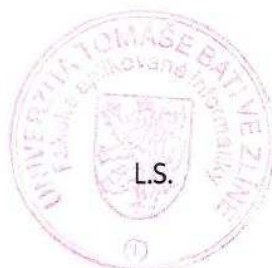
Termín odevzdání diplomové práce:

27. května 2011

Ve Zlíně dne 25. února 2011

prof. Ing. Vladimír Vašek, CSc.

děkan

doc. RNDr. Vojtěch Křesálek, CSc.

ředitel ústavu

ABSTRAKT

Cílem DP bude zhodnocení stavu informační podpory v podmínkách Policie ČR kraje. Základem bude zhodnocení uživatelských potřeb PČR a možností informačních systémů k jejich naplnění. Důraz bude položen na zhodnocení jednotlivých segmentů informačních systémů. V závěru budou nastíněny možnosti a úkoly k zlepšení informační podpory cestou zkvalitnění služeb informačního systému PČR.

Klíčová slova: informace, informační systém, Policie ČR, informační technika, informační podpora

ABSTRACT

The aim of this thesis is estimation of information support of Police ČR of district. The basis of this thesis is evaluation main information needs of Police ČR and capabilities of information systems to fulfill them. Emphasis will be placed on evaluation of each single part of information systems. At the end of the work will be placed a possibilities to improved information support through improved information systems of PČR.

Keywords: information, informatin system, Police of Czech republic, information technology, information support

Rád bych poděkoval vedoucímu mé diplomové práce panu doc. Ing. Luďkovi Lukášovi, CSc., za odborné rady, cenné připomínky, profesionální vedení a pomoc, které mi poskytl při tvorbě této diplomové práce.

Zároveň taktéž všem policistům, kteří mi poskytli rady a připomínky při zpracování této diplomové práce prostřednictvím dotazníkového šetření.

Motto:

„Způsob jakým spravujete, vyhledáváte a používáte informace, rozhoduje o tom, zda budete mezi vítězi či poraženými.“ (Bill Gates)

Prohlašuji, že

- beru na vědomí, že odevzdáním diplomové/bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby;
- beru na vědomí, že diplomová/bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí, že jeden výtisk diplomové/bakalářské práce bude uložen v příruční knihovně Fakulty aplikované informatiky Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně a jeden výtisk bude uložen u vedoucího práce;
- byl/a jsem seznámen/a s tím, že na moji diplomovou/bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – diplomovou/bakalářskou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- beru na vědomí, že pokud bylo k vypracování diplomové/bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tedy pouze k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové/bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- beru na vědomí, že pokud je výstupem diplomové/bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

- že jsem na diplomové práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
- že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Ve Zlíně

.....
podpis diplomanta

OBSAH

ÚVOD	9
I TEORETICKÁ ČÁST	11
1 POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY	12
1.1 VZNIK, LEGISLATIVNÍ ZÁKLAD POLICIE ČR	12
1.2 ORGANIZAČNÍ STRUKTURA PČR	15
1.2.1 Krajská ředitelství PČR.....	15
1.2.2 Útvary s územně vymezenou působností.....	16
1.2.3 Útvary s působností na celém území ČR	17
1.2.4 Ministerstvo vnitra	19
1.2.5 Operační střediska PČR	19
1.3 ČINNOST PČR	20
1.4 ÚKOLY PČR V RÁMCI SOUČINNOSTI SLOŽEK INTEGROVANÉHO ZÁCHRANNÉHO SYSTÉMU	22
1.5 KRIMINALITA OLOMOUCKÉHO KRAJE	23
2 INFORMAČNÍ SYSTÉMY	26
2.1 INFORMACE A DATA	28
2.2 POŽADAVKY NA INFORMAČNÍ SYSTÉM	29
2.3 KLASIFIKACE INFORMAČNÍCH SYSTÉMŮ VYUŽÍVANÝCH POLICIÍ ČR	31
2.3.1 Obecné informační systémy	32
2.3.2 Civilně správní informační systémy.....	32
2.3.3 Policejní evidence	33
2.3.4 Policejní manažerské a podpůrné informační systémy	33
2.3.5 Specializované, laboratorní a expertní informační systémy	34
2.3.6 Poznatkové fondy Policie ČR	34
2.4 INFORMAČNÍ POTŘEBY PŘÍSLUŠNÍKŮ PČR.....	35
3 SOUČASNÝ STAV INFORMAČNÍCH SYSTÉMŮ PČR OLOMOUCKÉHO KRAJE	38
3.1 INTRANET MINISTERSTVA VNITRA	39
3.2 INTERNET JAKO ZDROJ INFORMACÍ	40
3.3 DOTAZY DO INFORMAČNÍCH SYSTÉMŮ	41
3.4 IS UDÁLOST	42
3.5 INFORMAČNÍ SYSTÉM D-ZBRANĚ	43
3.6 INFORMAČNÍ SYSTÉM P-ZBRANĚ	44
3.7 INFORMAČNÍ SYSTÉM DISPEČER - MAJÁK 158	45
3.7.1 Informační potřeby operačního důstojníka	46
3.7.2 Uživatelské rozhraní a architektura systému	47
3.7.3 Cyklus řízení zásahu prostřednictvím systému	48
3.7.4 Rozbor funkcí systémů.....	49

3.7.5	Příjem oznámení z tísňové linky 158.....	52
3.7.6	Telefon	53
3.7.7	Zprávy	54
3.7.8	Lustrace	55
3.7.9	Síly a prostředky	56
3.7.10	Opatření.....	58
3.7.11	Záznam.....	58
3.8	TECHNICKÁ SPECIFIKA SYSTÉMU.....	59
3.9	INFORMAČNÍ SYSTÉM EVIDENCE TRESTNÍHO ŘÍZENÍ.....	61
3.9.1	Přihlášení a vkládání dat do systému	62
3.9.2	Odesílání datových zpráv a export údajů.....	64
3.10	KRIMINALISTICKY SLEDOVANÉ UDÁLOSTI.....	66
3.11	INFORMAČNÍ SYSTÉM FODAGEN	67
3.12	INFORMAČNÍ SYSTÉM PATROS	67
3.13	INFORMAČNÍ SYSTÉM PATRMV	69
3.14	SCHENGENSKÝ INFORMAČNÍ SYSTÉM	70
II	PRAKTICKÁ ČÁST	72
4	DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ SLEDUJÍCÍ STAV INFORMAČNÍCH SYSTÉMŮ A INFORMAČNÍ PODPORU PČR.....	73
5	NÁVHR ZLEPŠENÍ INFORMAČNÍCH SYSTÉMŮ A INFORMAČNÍ PODPORY POLICIE ČR.....	85
5.1	PROPOJENÍ A NÁVAZNOST SYSTÉMŮ	85
5.2	ŠKOLENÍ A PRŮBĚŽNÉ INFORMACE O ZMĚNÁCH.....	85
5.3	RYCHLEJŠÍ ZPRACOVÁNÍ INFORMACÍ A DAT.....	86
5.4	OBSÁHLEJŠÍ DATABÁZE.....	86
5.5	MENŠÍ MNOŽSTVÍ INFORMAČNÍCH SYSTÉMŮ	86
	ZÁVĚR.....	88
	ZÁVĚR V ANGLIČTINĚ	89
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	90
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	92
	SEZNAM OBRÁZKŮ	93
	SEZNAM GRAFŮ	94
	SEZNAM PŘÍLOH.....	95

ÚVOD

Informace a práce s nimi jsou v dnešní době základem jakékoli činnosti, která vede k úspěchu. Jen dostatek relevantních informací nám totiž poskytuje pochopení okolní světa a vazeb v něm. Velice důležité je umět efektivně pracovat s informacemi v souvislosti s činností Policie České republiky. Její úspěšná činnost totiž znamená bezpečnou společnost a kvalitní zázemí pro její rozvoj.

Tato diplomová práce obsahuje analýzu způsobů, jakými Policie ČR zpracovává a využívá informace prostřednictvím informačních systémů. Informační systém slouží policii k vkládání, spravování a vytěžování informací a je tak důležitou podporou při její činnosti. Každý informační systém je přitom koncipován tak, aby přinášel maximum užitku. Může být zpracován např. formou databáze, ve které policista vyhledává potřebné údaje a dále je využívá, nebo jako podpůrný systém pro správu policejní činnosti. Sem patří různá spisová činnost a např. podpora účetnictví.

Cíl této práce je analyzovat vybrané informační systémy Policie ČR a zhodnotit stav informační podpory. První kapitola je věnována Policii ČR. Nalezneme zde základní právní rámec, kterým se policie řídí, její rozdělení a úkoly. V závěru kapitoly je uvedena role Policie ČR v rámci Integrovaného záchranného systému. Druhá kapitola této práce od základů rozebírá informační systémy. Rozebrány jsou jejich četné definice, rozdělení a následně druhy informačních systémů, které právě Polici ČR využívá spolu s konkrétními příklady. Důraz je v této kapitole kladen na specifikování informačních potřeb policisty. Rozebrány jsou jednotlivé zdroje informací v policejní činnosti a vlastnosti těchto informací.

Stěžejní kapitolou této diplomové práce je kapitola věnována současnému stavu informačních systémů Policie ČR v Olomouckém kraji. V první části této kapitoly nalezneme zejména legislativní základ pro provoz informačních systémů. Další část kapitoly je věnována rozboru vybraných informačních systémů. Vybrány jsou nejdůležitější informační systémy a zároveň systémy zastupující určitou kategorii informačního systému. Nejvíce pozornosti je věnováno systémům Dispečer – Maják 158, který slouží pro příjem tísňového hlášení a systému Evidence trestního řízení, sloužícího pro spisovou činnost Policie ČR. U každého informačního systému se dozvíme jeho vlastností, funkce a uživatelské možnosti.

Poslední kapitoly jsou věnovány dotazníkovému šetření, které má za úkol zjistit stav informačních systémů a informační podpory Policie ČR v praxi. Z dotazníkového šetření následně vychází kapitola ve které je navrženo zlepšení informačních systémů.

Tuto diplomovou práci mohou využít zájemci z řad studentů a veřejnosti, kteří si chtějí udělat představu a rozšířit své znalosti v dané problematice, ale také tvůrci informačních systémů, kterým může tato diplomová práce poskytnout návrhy pro budoucí vývoj těchto systémů.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY

Zajištění ochrany základních zájmů chráněných zákonem je jednou z primárních funkcí státu. Stát na svém území poskytuje tedy ochranu: života a zdraví lidí, jejich majetku, životního prostředí, kritické infrastruktury a dalších prvků důležitých pro samotnou existenci státu.

Tato bezpečnost je zakotvena na základě nejvyšších právních dokumentů České republiky. Patří sem Ústava České republiky (zákon č. 1/1993 Sb.) spolu se Základní listinou práv a svobod a ústavní zákon o bezpečnosti České republiky (110/1998 Sb.).

Jedním ze tří pilířů bezpečnosti státu je Policie ČR, která slouží právě k zachování a ochraně již výše zmíněných zájmů chráněných zákonem. Policii České republiky chápeme jako o jednotný ozbrojený bezpečnostní sbor České republiky, který slouží veřejnosti, přičemž plní úkoly v oblasti vnitřní bezpečnosti a vnitřního pořádku ČR, plní taktéž další úkoly v rozsahu a způsobem vymezeným právním rámcem.

Zákon¹ definuje Policii ČR a její hlavní úkoly jako:

„Policie České republiky je jednotný ozbrojený bezpečnostní sbor.

Policie slouží veřejnosti. Jejím úkolem je chránit bezpečnost osob a majetku a veřejný pořádek, předcházet trestné činnosti, plnit úkoly podle trestního řádu a další úkoly na úseku vnitřního pořádku a bezpečnosti svěřené jí zákony, přímo použitelnými předpisy Evropských společenství nebo mezinárodními smlouvami, které jsou součástí právního řádu.“

1.1 Vznik, legislativní základ Policie ČR

Slovo policie pochází z latinského slova *politia* - „veřejná správa“, které bylo odvozeno z řeckého *polis* - „město“. Již tedy ze samotného slovního základu je patrné, že policie slouží ke správě veřejného pořádku v určitém vymezeném prostoru svojí působnosti.

Z historického hlediska vznikla česká policie v roce 1918 spolu s vyhlášením samostatného Československa. Složky byly rozděleny do více útvarů (policie, obecní

¹ § 1, § 2 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky

policie, četnictvo). V roce 1948 byly tyto složky sloučeny do Sboru národní bezpečnosti, jejíž součástí byla i Státní bezpečnost. Po Sametové revoluci v roce 1989 byly dřívější sbory zrušeny a byla založena Policie České republiky a Policejní sbor Slovenské republiky, následně městská a obecní policie. Dnem 1. ledna 2009 vstoupila Policie České republiky do tzv. transformační fáze reformy, která završuje plánované změny a začala plnit svoje činnosti v nových pracovních podmínkách (nové zákony, nové služebny, nový vozový park).

Policii České republiky zřídil zákon č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů. V současné době její postavení upravuje zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, který je od roku 2008 součástí odstartované reformy policie.

Nejnovější zákon upřesňuje některá ustanovení a nastoluje legislativní změny, zejména upravuje organizační strukturu Policie ČR (dále jen PČR). Vznikla krajská ředitelství, která jsou samostatnou organizační složkou státu. Dále pak zákon upravuje vztahy policistů v souvislosti se vstupem ČR do Evropské unie a Schengenského prostoru.

Další vybrané změny a nová oprávnění v zákoně č. 273/2008 Sb.,:

- Oprávnění k získávání lokalizačních údajů při boji s terorismem, při pátrání po pohřešovaných osobách,
 - Donucovací prostředky a zbraně nejsou nadále děleny na standardní a speciální.
 - Zrušeno nahrazování pořadatelské služby při sportovních a kulturních akcích, tyto akce mají povinnost zajišťovat pořadatelé.
 - Policie nedoručuje zásilky soudům a jiným státním orgánům.
 - Přidána povinnost sdělovacích prostředků uveřejňovat za specifických podmínek informace potřebné pro řešení závažných ohrožení bezpečnosti (pátrání po malých dětech, uprchlých vězňích atd.).
- Výrazně byl zjednodušen úkon vykazání osoby dopouštějící se domácího násilí.

V tomto novém zákoně vznikl nový orgán policie – Inspekce policie, která navazuje na bývalou Inspekci ministra vnitra, a je v přímé podřízenosti ministra vnitra.

Zákony, které upravují působnost PČR:

- *Zákon č. 1/1993 Sb.* – Ústava České republiky ze dne 16. prosince 1992. Zakotvena svrchovanost území, základní hodnoty státu, které policie chrání.
- *Zákon č. 2/1993 Sb.* - usnesení předsednictva České národní rady ze dne 16. prosince 1992 – Listina základních práv a svobod. Stanoveny další hodnoty, které policie chrání – nedotknutelnost obydlí, osobní svoboda, právo na ochranu atd.
- *Ústavní zákon č. 110/1998 Sb.*, - o bezpečnosti České republiky. Tento zákon stanovuje odpovědnost státu a dalších odpovědných subjektů za zajištění bezpečnosti ČR. Zde je zahrnuta i PČR.
- *Zákon č. 273/2008 Sb.* ze dne 17. července 2008 - o Policii České republiky (platný od 1. ledna 2009). Zákon stanovuje práva, povinnosti, veškerá oprávnění policistů (např. donucovacích prostředků), organizaci a řízení policie, vymezuje taktéž zásahové jednotky Policie České republiky.
- *Zákon č. 361/2003 Sb.* ze dne 23. září 2003 - o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů. Stanovuje vznik služebního poměru, druhy služebního poměru, hodnostní označení.
- *Zákon č. 40/2009 Sb.* ze dne 8. ledna 2009 - trestní zákoník (platný od 1. ledna 2010). Vymezuje trestné činy, skutkové podstaty trestných činů, protiprávní jednání, na které se Policie ČR zaměřuje.
- *Zákon č. 200/1990 Sb.* ze dne 17. května 1990 - o přestupcích. Zde se policie zaměřuje na pojem přestupku, které při své činnosti běžně řeší, posuzuje odpovědnost za přestupky (věk, přičetnost).
- *Zákon č. 141/1961 Sb.* ze dne 29. listopadu 1961 - o trestním řízení soudním. Stanoví pro potřeby policie zásady trestního řízení, výpomoc orgánů činných v trestním řízení.

Policie ČR prochází tedy v poledních letech rozvojem (odstartovaným reformou policie) a prošla změnou organizační struktury, které se budu věnovat dále.

1.2 Organizační struktura PČR

Policie České republiky je přímo podřízena Ministerstvu vnitra. Policii řídí policejní prezidium v čele s policejním prezidentem, který je zároveň představeným všech policistů. Policejní prezident může být jmenován a odvolán pouze ministrem vnitra a se souhlasem vlády. Prezidium zahrnuje nejrůznější analytické, organizační, plánovací a kontrolní orgány, které pomáhají řídit celou policii.

Nejnovější zákon č. 273/2008 Sb., umožnil vznik krajských ředitelství, která jsou samostatnou organizační složkou státu. Policii tvoří také útvary s působností na celém území České republiky.

1.2.1 Krajská ředitelství PČR

Reforma policie počítá s efektivnějším působením prostřednictvím změny vnitřní organizační struktury. Úrovně řízení byly zredukovány z dřívějších tří na dvě (Policejní prezidium a krajská ředitelství – bývalé správy kraje). Od ledna 2009 vzniklo šest nových krajských ředitelství, s tím, že v současnosti se jejich počet dostal na plánovaných čtrnáct (od 1. ledna 2010). Ředitelství jsou rozdělena tak, aby jejich členění logicky odpovídalo územně správnímu členění celé republiky (krajům ČR).

Obr.1: Členění krajských ředitelství

Krajská ředitelství, která obsahují územními odbory vnější služby a územními odbory služby kriminální policie a vyšetřování (nyní na území bývalých okresních ředitelství) jsou tedy hlavním pilířem nové organizační struktury. Na příslušných územních odborech obou typů zůstal pouze výkon základních policejních činností. Z úrovně kraje jsou zajišťovány tedy všechny ostatní činnosti (logistické, personální, ekonomické).

Účelem změny organizační struktury je především zefektivnění řízení, spolupráce s místní samosprávou, celkové zvýšení policejní výkonnosti a v neposlední řadě také uspořeni značného množství finančních prostředků.

Vzhledem ke změnám organizačních struktur muselo také zákonitě dojít ke změnám v informačních systémech policie, zapříčiněných rozdělením administrativy a území.

1.2.2 Útvary s územně vymezenou působností

Mimo krajská ředitelství, která mají taktéž územně vymezenou působnost je nutno zmínit ještě další útvary policie, které mají působnost v rámci svého teritoria a spadají pod krajské ředitelství. Mezi tyto útvary patří zejména:

- **Služba pořádkové policie** – má nejbližší k občanům státu, je to základní služba, kterou policie vykonává. Zajišťuje zejména bezpečnost osob a udržování veřejného pořádku.
- **Služba dopravní policie** – dohlíží na bezpečnost a plynulost silničního provozu, řeší dopravní nehody a projednává přestupky na úseku silničních komunikací.
- **Služba kriminální policie** – tato služba odhaluje a objasňuje závažnou trestnou činnost.
- **Služba železniční policie** – plní úkoly specifické v podmínkách železniční dopravy.

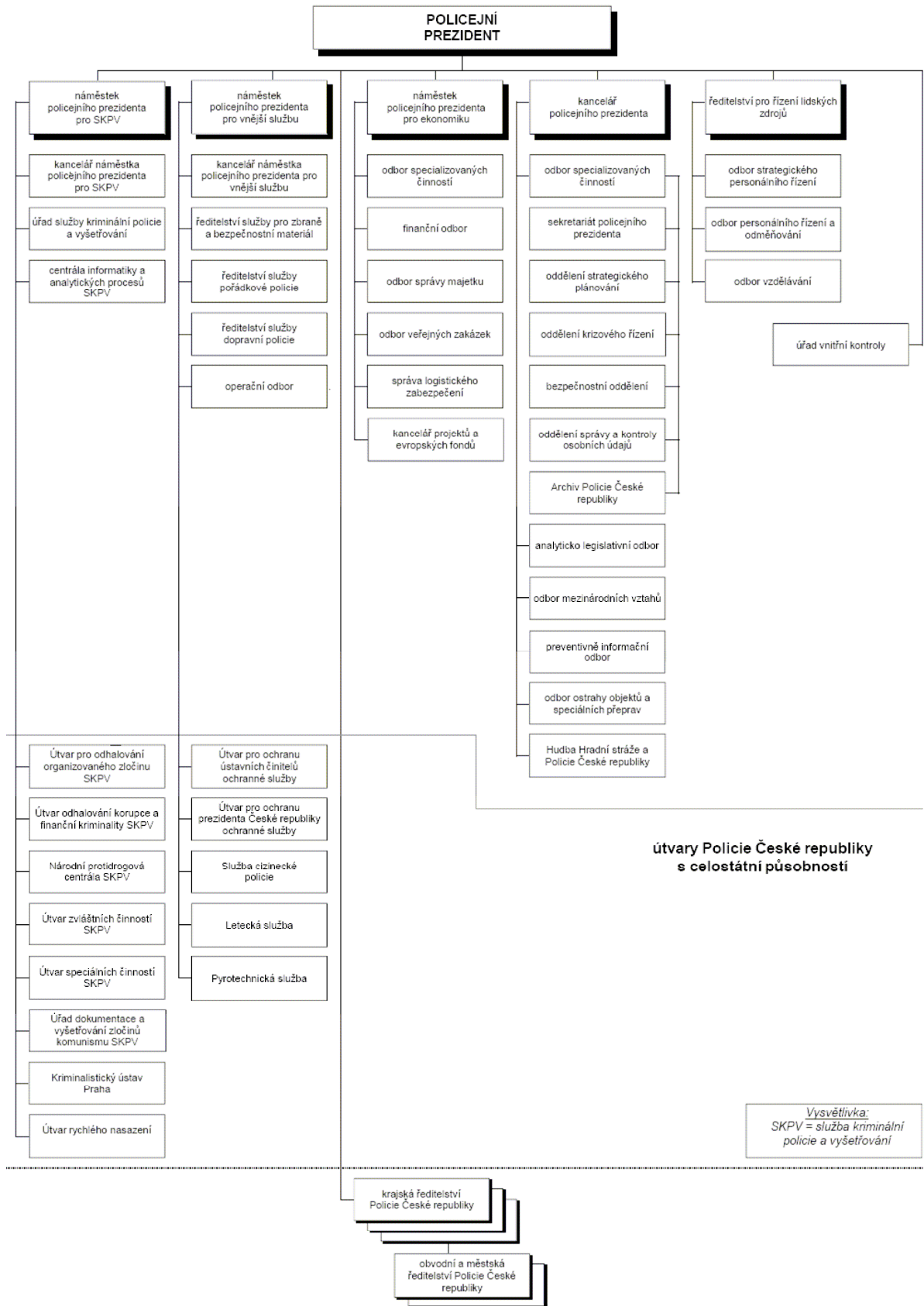
1.2.3 Útvary s působností na celém území ČR

Policejní útvary tohoto typu nejsou ve své pravomoci a působnosti omezeny v rámci jednoho územního celku. Jsou omezeny pouze územím České republiky. Tento rozsah působnosti je dán zaměřením jejich činnosti. Mezi tyto útvary patří:

- Kriminalistický ústav Praha,
- Letecká služba,
- Národní protidrogová centrála SKPV,
- Pyrotechnická služba,
- Služba cizinecké policie,
- Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu SKPV,
- Útvar odhalování korupce a finanční kriminality SKPV,
- Útvar pro odhalování organizovaného zločinu,
- Útvar pro ochranu prezidenta ČR,
- Útvar pro ochranu ústavních činitelů,
- Útvar rychlého nasazení,
- Útvar speciálních činností SKPV,
- Útvar zvláštních činností SKPV.

Jednotlivým úkolům a zejména činnostem Policie ČR, ať už s územně vymezenou, nebo územně nevymezenou působností, se bude věnovat další kapitola.

Přehledně zpracovanou strukturu policie, nalezneme v RPP č. 226/2008. Schéma k datu 1. listopadu 2010 uvádím na následující straně.

Obr.2: Organizační struktura Policie ČR

1.2.4 Ministerstvo vnitra

Podle § 5 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, je policie podřízena Ministerstvu vnitra a policejní prezident odpovídá za činnost PČR ministrovi vnitra.

Ministerstvo vnitra vytváří podmínky pro plnění úkolů policie a plní úkoly vnitřní bezpečnosti státu a odpovídá také za veřejný pořádek. Prostřednictvím složek činných v oblasti vnitřní bezpečnosti státu Ministerstvo vnitra pravidelně analyzuje situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku, identifikuje vznikající hrozby, posuzuje rizika a předkládá návrhy na jejich efektivní eliminaci.

Ministerstvo vnitra kontroluje postupy PČR a prošetřuje skutečnosti nasvědčující tomu, že některý příslušník PČR spáchal trestný čin. Tuto činnost zajišťuje Inspekce ministerstva vnitra, která je přímo podřízena ministerstvu vnitra, je oddělená od organizačních struktur ministerstva a je funkčně nezávislá.

Ministerstvo vnitra není přímou nadřízenou složkou Policie ČR, ale velice úzce souvisí s její činností. Právě toto ministerstvo zajišťuje pro policii komunikační síť a další složky Integrovaného záchranného systému. Ministerstvo vnitra realizuje spolupráci v mezinárodních organizacích Europol a Interpol.

1.2.5 Operační střediska PČR

Plnění bezodkladných úkolů v mimořádných situacích zabezpečují operační střediska. Jsou zřízena na útvarech s územní působností (obvodní, městská ředitelství PČR). Se změnou organizační struktury policie jsou od 1. ledna 2009 na Krajských ředitelstvích PČR a Policejním prezidiu České republiky.

Operační střediska se podílí na plnění úkolů PČR, přičemž zabezpečují zejména informační servis konkrétním policejním útvarům a působí tak při rozdělování sil a prostředků Policie ČR v daném čase a na daném území v závislosti na vzniklou bezpečnostní situaci. Zprostředkovávají taktéž vzájemnou komunikaci a nepřetržité spojení mezi jednotlivými policejními útvary a zajišťují obsluhu komunikačních prostředků s kryptografickou ochranou. Prostřednictvím operačních středisek je také řízena komunikace v rámci součinnosti s ostatními orgány státní správy a se složkami integrovaného záchranného systému (spojení s informačním a operačním střediskem HZS, operačními středisky městské a obecní policie a dispečinkem ZZS).

Operační střediska přijímají volání z tísňové linky 158. Pro práci s informacemi využívají komunikační a řídicí systém Dispečer – Maják 158 (tomuto informačnímu systému bude věnována samostatná kapitola).

1.3 Činnost PČR

Pro správné pochopení informačních potřeb PČR je nutno znát druh činností, které vykonává. Policie je ozbrojený bezpečnostní sbor, charakter jejich činnosti musí být tedy zcela apolitický, v souladu s právem a demokratickými principy ČR.

Policie ČR má za úkol ochranu fyzických osob, jejich životů, zdraví, majetku a lidských práv. Chrání taktéž společenské zájmy a hodnoty – dodržování zákonnosti, ústavní pořádek, nerušený výkon orgánů moci zákonodárné, výkonné a soudní. Udržuje tedy fungování státu, jako samostatného celku v rámci vnitřního uspořádání. Bezpečnost České republiky z hlediska vnějšího napadení zajišťuje Armáda ČR.

Policie naplňuje tedy ochrannou, donucovací a výchovnou funkci ve společnosti (preventivní a represivní funkce). Zabraňuje tedy vzniku trestné, či jiné protiprávní činnosti a podílí se na postihu pachatelů trestné činnosti. Policie vykoná v rámci vnitřní bezpečnosti státu zejména tyto úkoly, přičemž jejich charakter směřuje prvotně k ochraně zájmů chráněných zákonem:

- Chrání bezpečnost osob a majetku.
- Odhaluje a zjišťuje pachatele trestných činů, předchází trestné činnosti, vyšetřuje trestné činy – v trestním řízení vystupuje jako policejní orgán.
- Působí při zajišťování a obnově veřejného pořádku.
- Zajišťuje ochranu ústavních činitelů ČR a chráněných osob, který je podle mezinárodních smluv zajišťována bezpečnost.
- Zajišťuje ochranu sídelních objektů státní správy (Parlamentu, prezidenta republiky, Ministerstva vnitra, Ministerstva zahraničních věcí České republiky, Ústavního soudu a dalších objektů zvláštního významu).
- Vede boj proti terorismu.
- Vyhledává celostátní pátrání a pátrá po pohřešovaných osobách a plní úkoly směřující k jejich nalezení.

- Odhaluje přestupky.
- Dohlíží na bezpečnost a plynulost silničního provozu.
- Zahajuje pronásledování osob uprchlých z výkonu trestu odnětí svobody na základě vyzoomění Vězeňské služby České republiky.
- Plní úkoly státní správy.
- Ve vymezeném rozsahu zabezpečuje ochranu státních hranic.
- Vede evidence a statistiky své činnosti prostřednictvím informačních systémů a využívá je ke své další činnosti.

Činnosti policie, které v sobě zahrnují předchozí body můžeme systemizovat do následujících kategorií.

- **Trestně procesní činnost** – zaměřuje se na první stádium trestního řízení. Prověřuje podezřelé, sbírá informace a připravuje podklady pro zahájení trestního stíhání.
- **Kriminalisticko bezpečnostní činnost** – klade si za cíl odhalování trestní, či jiné protiprávní činnosti a zajištění postihu pachatelů.
- **Kriminalisticko technická činnost** – část kriminalistické činnosti, která obstarává důkazy pro trestní řízení, prostřednictvím technických prostředků a postupů činnosti. Patří jsem postupy jako například: Ohledání místa činu, trasologie, mechanoskopie, daktyloskopie, atd. Tato činnost si klade za cíl tvorbu informačních systémů, nezbytných k vyšetřování trestních činů.
- **Operativně pátrací činnost** – slouží především k předcházení páchání trestních činů, k odhalování a objasňování protiprávního jednání. Zahrnuje předcházení páchání trestních činů pomocí zpravodajské činnosti, nalezení a zadržení pachatele a v neposlední řadě taktéž tvorbu informačních systémů pro zabezpečení pomoci při plnění této činnosti.
- **Správně bezpečnostní činnost** – Ochrana veřejného pořádku a společenských vztahů.
- **Veřejno pořádková činnost** – plní ji zejména služba pořádkové policie, zajišťuje plnění úkolů v rámci udržení veřejného pořádku a bezpečnosti osob a majetku.

- **Dopravně bezpečnostní činnost** – plní ji služba dopravní policie. Stará se o dodržování silničních předpisů, šetří a objasňuje dopravní nehody a zahrnuje rovněž preventivní akce.
- **Správní činnost** – zahrnuje legislativní činnosti policie.

1.4 Úkoly PČR v rámci součinnosti složek Integrovaného záchranného systému

Přijetí zákona č. 239/2000 Sb. o integrovaném záchranném systému přineslo policejním složkám rozšíření jejich činnosti, zejména ke vztahu ve spolupráci základních složek IZS. Policie ČR patří tedy mezi základní složku IZS spolu s Hasičským záchranným sborem České republiky, zdravotnickou záchrannou službou a jednotkami požární ochrany zařazené do plošného pokrytí okresu jednotkami požární ochrany.

Zákon² o IZS udává všem základním složkám společné úkoly:

„Základní složky integrovaného záchranného systému zajišťují nepřetržitou pohotovost pro příjem ohlášení vzniku mimořádné události, její vyhodnocení a neodkladný zásah v místě mimořádné události. Za tímto účelem rozmísťují své síly a prostředky po celém území České republiky.“

Navzdory tomu, že se policie řadí mezi základní složky IZS, neprovádí záchranné ani likvidační práce. Policie přijímá během mimořádné události³ opatření, vedoucí k zabezpečení ochrany života, zdraví a majetku a bezpečnosti silničního provozu.

Mezi úkoly Policie ČR patří teda například:

- Podílet se na přípravě na mimořádnou událost.

²§4 odstavec 4 zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému

³ §2 zákona č. 239/2000 Sb o IZS definuje mimořádnou událost jako škodlivé působení sil a jevů vyvolaných činnostmi člověka, přírodními vlivy, a také havárie, které ohrožují život, zdraví, majetek nebo životní prostředí a vyžadují provedení záchranných a likvidačních prací.

- Řídit dopravu v místě mimořádné události.
- Chránit obyvatele a jejich majetek při mimořádné události, zejména vytváří dohled nad majetkem během evakuace.
- Šetřit okolnosti vzniku mimořádné události a objasňovat její příčiny.
- Účastnit se průběžných cvičení IZS.

V případě vzniku živelních pohrom, dopravních nehod velkého rozsahu, průmyslových havárií, je umožněna policii podle zákona podpora záchranných prací prostřednictvím složek pořádkové policie a speciálních útvarů. Složky, které běžně zasahují mimo pravomoc tohoto zákona, jsou kynologické a potápěčské složky.

Rozsah činnosti Policie ČR spolu s podmínkami spolupráce s ostatními složkami IZS během provádění záchranných a likvidačních prací je stanoven v dokumentaci „*Typové činnosti složek Integrovaného záchranného systému při společném zásahu*“ (typové činnost). Typové činnosti vymezuje vyhláška Ministerstva vnitra č. 328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systémů a jedná se o přesné rozdělení činností a úkolů jednotlivým složkám IZS při řešení konkrétních mimořádných událostí. V typových činnostech nalezneme i „*List Policie České republiky*“, který s ohledem na druh typové činnosti vymezuje její úkoly a postupy činnosti. Zpracování typových činností je prováděno v součinnosti Hasičského záchranného sboru České republiky (gestor dokumentace IZS) a zástupci Policie ČR.

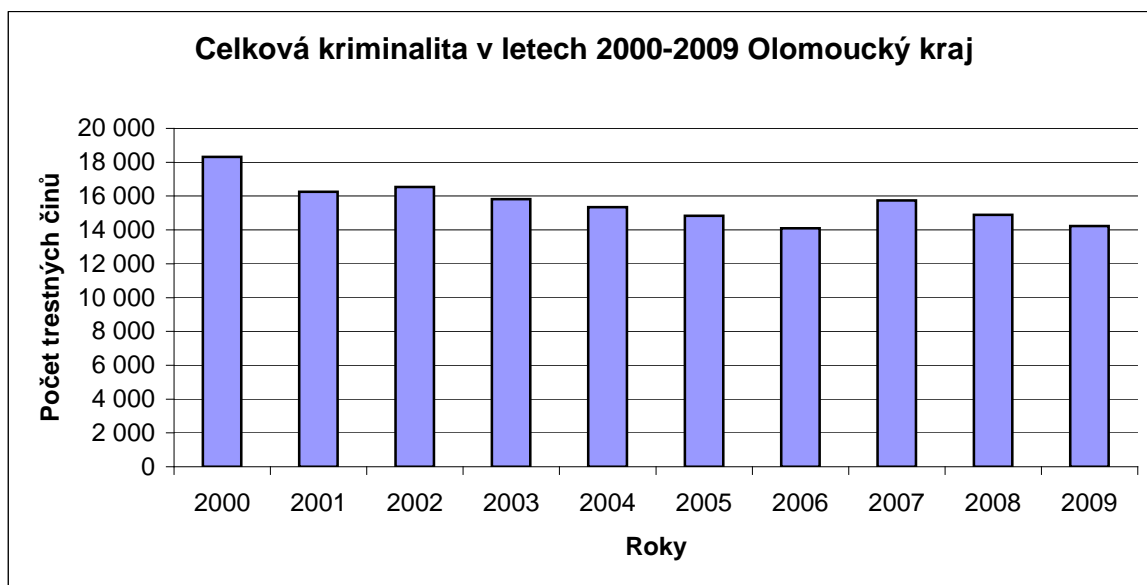
Samozřejmě je nutné přizpůsobovat informační systémy a informační potřeby vzhledem ke spolupráci s ostatními složkami IZS. Informační podpora pomáhá k přípravě na mimořádnou událost, k efektivnímu provedení záchranných a likvidačních prací, k logistickému zabezpečení a k včasné informovanosti policie.

1.5 Kriminalita Olomouckého kraje

Kriminalitou označujeme celkový počet spáchaných přestupků a trestných činů. Na míru kriminality má vliv řada faktorů, jako sociální a ekonomické poměry v dané oblasti, dopad mimořádných událostí a dlouhodobé poměry ve společnosti neomezené územím (hospodářská recese).

Pro lepší pochopení potřeby nasazení informační podpory ve srovnání s ostatními kraji (také jaké informace nejlépe policie využije a na co se má zaměřit) je dobré vědět, jaký druh kriminality a v jaké míře se v Olomouckém kraji nachází.

Statistiky Policejního prezidia ČR.

Graf 1: Vývoj kriminality v Olomouckém kraji v letech 2000-2009

Ve srovnání mezi jednotlivými kraji patří Olomoucký kraj k pěti krajům s nejnižším počtem zjištěných trestných činů. Na celkovém počtu všech trestných činů se kraj v roce 2009 podílel 4,3 %. Naopak nejvyšší míra kriminality byla zaznamenána v Hlavním městě Praze (25,3 %). Méně trestných činů než v Olomouckém kraji bylo spácháno v krajích Královéhradeckém (3,4 %), Vysočině (2,7 %), Pardubickém (2,8 %) a Karlovarském (2,7 %).

V objasňenosti celkových trestných činů na tom není kraj nejlépe a zaujímá 8. místo (47,3 %) ze 14 krajů v ČR (objasňenosti by právě optimální informační systémy měly napomáhat). Nejvyšší objasňenost trestných činů vykázali kriminalisté v Karlovarském (63,6 %) a Jihočeském kraji (54,6 %).

Podle údajů poskytnutých Policejním prezidiem České republiky bylo během roku 2009 na území Olomouckého kraje zjištěno 14 235 trestných činů. Z celkového počtu patří většina do obecné kriminality (9 892 činů, tj. 69,5 %) a 1 457 trestných činů spadá do hospodářské kriminality (10,2 %).

Jak můžeme vidět na grafu, míra kriminality jako takové má klesající tendenci s občasnými nárůsty v jednotlivých letech.

V této kapitole jsem uvedl základní rozdělení PČR, její strukturu a analyzoval hlavní úkoly. Policisté na každém úseku a na každém pracovním zařazení od obvodního oddělení po Policejní prezidium ČR pracují s informačními systémy. Další kapitola je věnována právě informačním systémům.

2 INFORMAČNÍ SYSTÉMY

Práce s informacemi je v dnešní době, kdy informační technologie ovládají celý svět, velice důležitá k provádění jakékoli činnosti. Informace mohou být využity k řídicí činnosti, přičemž rozhodnutí vyvozené z poskytnutých informací může mít dalekosáhlé pozitivní i negativní dopady. Informace se staly zároveň i obchodní komoditou, je s nimi dále obchodováno a znamenají velkou konkurenční výhodu. Bez znalostí informačních systémů, které nám zprostředkovávají přístup a práci s informacemi, nelze tedy efektivně řídit žádnou činnost v lidské společnosti.

Informace mají vedle obchodního využití a využití také nezbytné místo v celé bezpečnostní komunitě České republiky. Pro celý integrovaný záchranný systém, jehož je PČR jednou ze základních složek, je znalost informačních systémů a práce s nimi životně důležitá. S dostatečným množstvím relevantních informací lze především:

- řídit svoji činnost,
- efektivně zprostředkovávat záchranné a likvidační práce,
- naplňovat zákonem dané cíle své činnosti.

Informační systém je tedy prostředek, pomocí kterého firmy, organizace a bezpečnostní složky vhodným způsobem vyhledávají, zpracovávají, ukládají, využívají a distribuují informace pro zabezpečení své činnosti s cílem maximální efektivity.

Jiné definice⁴ definují informační systém jako: „ *Systém vzájemně propojených informací a procesů, které s těmito informacemi pracují. Přičemž pod pojmem procesy rozumíme funkce, které zpracovávají informace do systému vstupující a transformují je na informace ze systému vystupující.* “

Z jiného pohledu se v téže publikaci uvádí informační systém jako: „ *Soubor lidí (zdrojů, zpracovatelů, uživatelů), technických prostředků a metod zabezpečujících sběr, přenos, uchování a zpracování dat za účelem tvorby prezentace informací pro potřeby uživatelů.* “

⁴ Požár, J. Manažerská informatika II. Praha: Policejní akademie ČR, 2006, s. 79.

Vidíme, že z jedné strany je na informační systém nahlíženo z hlediska procesů a následně lze pojem definovat z uživatelského hlediska, dle mého názoru jsou obě hlediska nepostradatelná.

Definice uvedená v zákoně⁵ říká: „ *Informačním systémem se rozumí funkční celek zabezpečující cílevědomé a systematické shromažďování, upracování, uchování a zpřístupnění informací. Každý informační systém zahrnuje informační základnu, technické a programové prostředky, technologie a procedury a pracovníky.* “

Podle jiného zákona⁶ se rozumí: „ *Informačním systémem funkční celek nebo jeho část zabezpečující cílevědomou a systematickou informační činnost. Každý informační systém zahrnuje data, která jsou uspořádána tak, aby bylo možné jejich zpracování a zpřístupnění, a dále nástroje umožňující výkon informačních činností.* “

Obě definice uvedené v zákoně jsou podobné vzhledem k vymezení cílů informačních systémů, první však dále hovoří o jeho složení a druhá o podmínkách zpracování a zpřístupnění, čímž se obě definice doplňují.

Norma⁷ definuje informační systém jako: „ *Systém zpracování informací spolu s návaznými organizačními prostředky, např. personálem, technickými a funkčními prostředky; takový informační systém získává a distribuuje informace.* “

Jak je vidět z množství uvedených definic, neexistuje jednotný přístup k definování informačních systémů a lze je definovat z mnoha pohledů (systémového přístupu, metod práce s daty, personální náhled na informační systémy atd.). Všechny definice tedy popisují obecně informační systém a každá se zaměřuje na určitou oblast.

Policejní informační systémy jsou definovány stejně jako kterýkoli jiný informační systém, přičemž na každém jeho aspektu závisí efektivní zajištění bezpečnosti ČR.

⁵ §4 zákona č. 256/1992 Sb., o ochraně osobních údajů v informačních systémech (Nyní nahrazen zákonem 101/2000 Sb. O ochraně osobních údajů).

⁶ §2 zákona č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy

⁷ ČSN ISO/IEC 2382-1 - Informační technologie Slovník Část 1: Základní termíny

2.1 Informace a data

Aby informační systém plnil svoji funkci, musí být schopen pracovat s informacemi. Pojem informace existoval dávno před érou informačních technologií a znamenal předávání mnoha údajů (např. ústní formou).

Informace se stává v dnešní době významnou veličinou vnímání naší reality, neboť od množství informací, které máme k dispozici se odvíjí naše chování. Slovo informace pochází z latinského „*informo, informatio*“, což znamená sdělení, poučení, popis. Definování tohoto pojmu je velmi široké a závisí na zvoleném oboru, ve kterém chceme definovat informaci.

V běžném životě považujeme za informaci každé sdělení, zprávu např. z médií. Podle získaných informací se dále přizpůsobujeme a měníme své chování. Dále se pojem informace vyskytuje v řadě vědních disciplín.

V informatice tvoří informace kódovaná data (opak šumu), která lze vysílat, přenášet, uchovávat a zpracovávat řadou technických prostředků. Míru množství informace lze změřit pomocí míry neurčitosti (entropie).

Wiener⁸ uvádí definici zajímavou informace: „ *Informace je název pro obsah toho, co se vymění s vnějším světem, když se mu přizpůsobujeme a působíme na něj svým přizpůsobováním.* “

Podle normy⁹ je: „ *Informace poznatek týkající se jakýchkoli objektů, např. fakt, událostí, věcí, procesů nebo myšlenek, včetně pojmů, které mají v daném kontextu smysl.* “

Podle definic má tedy informace nějaký obsah, který nám přinese určitý poznatek. Přitom tedy musíme rozlišit pojmy informace a data. Data na rozdíl od informací nevyjadřují žádné poznání, jsou to faktické údaje o realitě (naplněná databáze údajů, která nepřináší pozorovateli nic nového). Pomocí různých nástrojů, jako je analýza a zpracování dat, lze z těchto údajů získat informace. Informace je tedy význam přisouzený datům. Je nutné si uvědomit, že např. policejní technik, kriminalista a operační důstojník, který přijímá

⁸ Wiener, N. Kybernetika a společnost. Praha : Academia, 1963.

⁹ ČSN ISO/IEC 2382-1 - Informační technologie Slovník Část 1: Základní termíny

tísňová volání z linky 158, sbírá data a údaje z místa mimořádné události a případného místa trestného činu. Tyto údaje se mohou, ale i nemusí stát informacemi, které budou nápomocny při odhalování trestného činu. Záleží na jejich využití.

Pro tuto diplomovou práci je však důležité spojit pojem informace s informačními systémy, které jsou provozovány za pomoci výpočetní techniky. Práce s informacemi v policejní činnosti vede zejména k řídicí a poznávací funkci a ke snížení míry entropie (např. dostatek informací o pachateli vede k jeho včasnému zadržení). Informace znamenají tedy pro policii určitý soubor faktů, na základě kterých pak volí adekvátní kroky k zajištění bezpečnosti.

Pro policejní činnost je důležité časové hledisko. Informace mohou být:

- o minulosti – např. poznatky pro tvorbu statistik kriminality,
- o přítomnosti – informace sloužící k rozhodování např. během zásahu,
- o budoucnosti – např. bezpečnostní prognózy.

Druhy informací z hlediska jejich obsahové konzistence jsou:

- Proměnné – dočasné povahy např. při pátrání po hledaných osobách. Osoba se může pohybovat a informace tak velice brzo ztrácejí na aktuálnosti.
- Stálé – využitelné při rozhodování a řízení. Např. statistiky trestné činnosti, její struktura, geografické informace při popisu bezpečnostní situace atd.

Aby byla informace pro policii využitelná, musí splňovat určitá kritéria, která ještě dále rozeberu. Jsou důležitá pro správnou činnost informačních systémů. Kdyby byly např. informace nepravdivé a neúplné mohlo by docházet k dezinformaci. Informace, které nejsou již aktuální, nepřinášejí žádný užitek. Bez určité stylizace policejních hlášení by nemusela být popisovaná situace policistou pochopena.

2.2 Požadavky na informační systém

Informační systém musí splňovat určité parametry, aby plnil svoji funkci správně. Musí být navržen tak, aby poskytoval potřebné množství informací, byl přehledný a nepřinášel žádné zkreslení informace prostřednictvím šumu (napadení formy nebo obsahu informace).

Každý informační systém by měl tedy zahrnovat:

- Základní databázi na systémové úrovni, přičemž všechny soubory mají přesně definovanou organizační strukturu a jsou chráněné před neoprávněnou změnou jejich obsahu (možnost změny jen z určitého uživatelského účtu).
- Sjednocený systém výběru potřebných informací, ve kterém je možno poznat strukturu souborů a vnitřních vazeb uložených dat (přístup jen k určitým údajům).
- Nástroje pro centralizovanou a jednotnou správu dat ve vložených souborech. Právě ty jsou vlastním základem informačního systému.
- Prostředky chránící integritu dat a souborů. Musí zaručovat úspěšné dokončení přenosu dat v případě poruchy počítače, výpadku sítě a přerušení dodávek elektrického proudu. S tím souvisí prostředky pro detekci chybných vstupů a možnosti snadné opravy chyb.
- Přístup k údajům v souborech pro více uživatelů systému a to ve se stejném čase.
- Vytváření složitějších hierarchických datových struktur, kdy jsou propojeny údaje z více souborů. V informačním systému se tak odstraní redundance dat a dochází k větší přehlednosti.
- Nástroje, které popisují data v jednotlivých souborech společně s vazbami, které vytváří – relační systém.
- Způsoby a nástroje ochrany dat před neoprávněným přístupem (softwarová bezpečnost).
- Systém zálohování dat v informačního systému.
- Nástroje pro správu a údržbu systému při zachování jeho chodu.
- Možnost dodatečného vývoje systému např. ve změnách oprávnění přístupu k informacím a funkcím systému.
- Návaznost na další systémy např. rámci organizace. U policie je tato možnost velice důležitá, neboť přináší zjednodušení ve vyhledávání.

2.3 Klasifikace informačních systémů využívaných Policií ČR

Současný stupeň informatiky nabízí policejním managerům širokou škálu rozdělení informačních systémů. V policejní a obecně v bezpečnostní činnosti se každé rozdělení provádí s určitým cílem a podle příslušného účelu, kterému odpovídají úrovně členění.

Obecně lze informační systémy dělit podle:

- **účelu** např. na systémy pátrání po osobách, věcech, správní evidence, řízení výroby,
- **charakteru uložení a zpracování dat** např. na databáze a poznatkové fondy,
- **způsobu realizace** na dávkové a on-line systémy (dávkový systém se používal v minulosti),
- **stupně centralizace** na krajské, celostátní, mezinárodní.

Pro PČR je důležité dělení informačních systémů podle jejich účelu. Policejní informační systémy zastupují celou škálu nejrůznějších evidencí, databází a přehledů, ze kterých lze vytěžovat informace pomocí dotazů. Informační systémy, které využívá policie, jsou následující:

- obecné informační systémy,
- civilně správní informační systémy,
- policejní evidence,
- policejní manažerské a podpůrné informační systémy,
- specializované, laboratorní a expertní informační systémy,
- poznatkové fondy PČR.

V následujících kapitolách jsou rozebrány jednotlivé kategorie informačních systémů s uvedenými zástupci vybraných informačních systémů.

2.3.1 Obecné informační systémy

Tyto systémy obsahují obecná data a informace, mají nejrůznější charakter a jsou využitelné pro policejní praxi v závislosti na konkrétním případě. Spadají sem např. tyto obecné informační systémy:

- obchodní rejstřík,
- živnostenský rejstřík,
- registr katastru nemovitostí,
- informační systémy bank, pojišťoven, resortu zdravotnictví,
- geografické informační systémy,
- systémy právní podpory (ASPI, EPIS),
- otevřené zdroje – knihovny, odborná literatura, Internet atd.

Z těchto systémů lze získat základní popisné údaje k odhalení a vyšetřování pachatelů trestných činů. Přitom některé z uvedených systémů jsou volně přístupné (Internet) a jiné jsou považovány za důvěrné a veřejnosti nejsou přístupny. Vyžadovat informace z důvěrných informačních systémů lze zákonem upravit a subjekt obhospodařující tento systém musí pak příslušné informace na vyžádání sdělit.

2.3.2 Civilně správní informační systémy

Patří sem informační systémy státní správy, které slouží pro výkon státní správy. Jsou to databáze obsahující identifikační údaje o osobách, dokladech, vozidlech, zbraních atd. Pro potřeby Policie ČR jsou důležité zejména tyto informační systémy:

- registr obyvatel,
- registr vozidel, řidičů a řidičských průkazů,
- evidence občanských, zbrojních průkazů,
- Cizinecký informační systém – obsahuje nejrůznější podsystémy spolu s identifikačními údaji cizinců, kterým byl povolen, nebo zakázán pobyt na území ČR. Modulem tohoto systému je taky informační systém Opatření na státní hranici. Jedná se o systém požadavků k osobám, jejich dokladům a motorovým vozidlům,

na které byla vyhlášena blokáce na příslušných odděleních cizinecké a pohraniční policie.

Informační systémy veřejné správy jsou provozovány obcemi s rozšířenou působností a údaje v nich obsažené nejsou veřejně přístupné. Z těchto systémů čerpají údaje pro svoji činnost také příslušníci PČR.

2.3.3 Policejní evidence

Všechny tyto evidence mají jasnou databázovou strukturu a je přesně znám její obsah a zaměření. Mezi policejní evidence, které jsou zejména pátracími systémy, patří:

- PATROS – pátrání po osobách.
- PATRMV – pátrání po motorových věcech.
- Kontrola – dočasné evidence kontrolovaných osob a věcí.
- SEUD – evidence uměleckých děl.
- Událost – evidence hlášení o závažných porušení vnitřního pořádku.
- D-ZBRANĚ – evidence držitelů zbraní, nalezených a odcizených střelných zbraní.
- KSU – evidence kriminalisticky relevantních událostí.
- TELEFOTO – vizuální sdělování informací pro příslušníky policie o hledaných osobách, věcech (osoby mohou být pachateli trestných činů, pohřešovaní, nebo jen části jejich těl).

Evidence mají svůj přínos hlavně ve velkém množství informací, které jsou důležité při pátráních a zaznamenávání nejrůznějších událostí souvisejících s policejní činností.

2.3.4 Policejní manažerské a podpůrné informační systémy

Pomocí těchto systémů je zajištěna efektivita a automatizace řídicích a komunikačních činností PČR. Dále pak systémy týlového a ekonomického zabezpečení.

Patří sem např. systémy:

- Systém Dispečer – Maják 158 – příjem hlášení a rozdělování sil a prostředků při zásahu.
- EKIS – systém obsahující jednak přehled a řízení finančního a materiálního zabezpečení, ale také mzdové účetnictví.
- ESSK – evidenčně statistický systém kriminality. Tento systém poskytuje statistické údaje o počtu trestných činů, počtu pachatelů atd.
- Znalci a tlumočníci – seznam dostupných znalců a tlumočnicků.
- Telefonní seznam – seznam telefonních čísel v ČR.

2.3.5 Specializované, laboratorní a expertní informační systémy

Tyto systémy mají analytický, identifikační a vědecko-technický charakter a jsou provozovány na úzce specializovaných pracovištích Kriminalistického ústavu. Patří sem např.:

- FODAGEN – systém sloužící k pořizování a registraci identifikačních úkonů, které jsou prováděny prostřednictvím kriminalistických techniků.
- AFIS 2000 – sbírka vizuálně zaznamenaných obrazců papilárních linií otisků prstů.

2.3.6 Poznatkové fondy Policie ČR

V těchto systémech jsou zaznamenávány náhodné a cílené projevy trestných činů, dat z různých šetření, pozorování policisty, svědků atd. Mezi poznatkové fondy patří informační systémy:

- AVIZO – jsou zde údaje o osobách, kterým bylo sděleno obvinění a přípravné řízení nebylo dosud ukončeno.
- BLOKACE – evidence požadavků na provedení opatření k osobám, které mají souvislost se zjišťování pachatelů trestných činů a jejich vyšetřování.
- ŽALOVATELNOST – obsahuje hlášení o průběhu a výsledcích trestního řízení.
- ZOP – Zájmové osoby policie. Obsahuje údaje o osobách, které byly vyšetřovány pro trestný čin a byl na ně předložen návrh na podání obžaloby.

Jak můžeme tedy vidět, je veškeré rozdělení informačních systémů policie provedeno s určitým cílem a podle nejrůznějšího členění (podle jejich účelu na evidence, poznatkové informační systémy, expertní systémy a důležité pátrací systémy). Dále se systémy dělí podle úrovně centralizace a charakteru uložení a zpracování dat.

Nejdůležitějším informačním systémům, uvedeným v této kapitole, je věnována další část diplomové práce, kde jsou podrobně analyzovány.

2.4 Informační potřeby příslušníků PČR

Každá činnost, která je prováděna za nějakým účelem např. vytvářením zisku, nebo v našem případě vytváření hodnot bezpečné společnosti, se neobejde bez dostatečného přísunu informací. Informace a práce s nimi jsou tedy důležitou součástí činnosti PČR. Policisté v různých funkcích využívají jiné druhy informací a ke každému by se měly dostávat právě ty informace, které nezbytně potřebuje (i nadbytečné množství informací může být na škodu, protože je pracovník zahlcen informacemi, které nevyužije a stráví čas výběrem jen těch potřebných). Každý pracovník přitom musí být kvalitně informován vzhledem ke svému postavení. Vedoucí pracovník musí dostávat zpravidla informace komplexní a všeobecné a jemu podřízený policista informace stručnější, zaměřené na detail a výkon právě své činnosti.

V policejní činnosti se setkáváme zejména s následujícími zdroji informací:

- vlastní vyšetřování, vyhledávací činnost (např. výsledk osob, pomocí technických prostředků sledováním záznamu průmyslové kamery),
- sdělení od svědka, jiného policisty, občana,
- prohlížení a studium evidencí a databází,
- sepsané protokoly z místa činu,
- anonymní udání,
- oficiální informace od institucí státní správy.

Informace, které policista využívá ke své činnosti, se liší dle pracovního zařazení policisty. Kriminalista potřebuje přísun informací např. z pátracích evidencí, Centrálního registru obyvatel a z expertních informačních systémů (markanty pachatele). Dopravní policista využije informace ze systémů, které obsahují informace o vozidlech. Informace získané při

výsleších svědků a podezřelých z trestných činů se nadále uplatňují v celém trestním řízení vytěžováním ze systému Evidence trestního řízení.

Aby měly informace svůj význam a pomáhaly plnit úkoly PČR, musí předchozí informační zdroje splňovat určitá kritéria. Poskytované informace by měly být:

- srozumitelné,
- včasné,
- pravdivé,
- stručné,
- úplné.

Z předchozího přehledu je patrné, že nároky na kvalitní informace jsou adekvátní k důležitosti informační potřeby PČR. Z toho důvodu mohou být informace nepoužitelné již při porušení jednoho kritéria (např. dostaneme informace včas, ale budou zkresleny šumem).

Pravdivost je v policejní praxi velice důležitým faktorem, neboť ovlivňuje další jednání policisty a dezinformace může být úmyslně nasazena za účelem prosazování zločinných zájmů.

Důležité je při naplňování informačních potřeb PČR taktéž aktuálnost informací. I informace totiž podléhají stárnutí a stávají následně nadbytečnými. Čas, kdy je informace již stará, nelze určit přesně, ale zavádí se zde pojem „*poločas stárnutí*“. Je to čas, který uplyne od zveřejnění informace po výskyt poloviny odkazů na ni nebo na její využití při práci policie.

Nedostatek informací, které potřebuje policista k provádění své činnosti, může vést :

- nepodloženým rozhodnutím,
- rozhodnutím pouze na základě intuice,
- subjektivismu.

Takovéto chování není žádoucí při ochraně životů, zdraví a majetku občanů a je tedy nutné zajistit dostatečný přísun relevantních informací. Nechci ovšem zpochybňovat intuici a „*policejní čich*“ některých policistů, který může vést k vyřešení mnoha případů. Je však

nutné používat zmíněnou intuici pouze jako doplnění a pomoc při plnění pracovních povinností a nerozhodovat se pouze na jejím základu bez další informační podpory.

Vědět, kde informace nalezneme, je velice důležité pro zjednodušení policejní práce. Zdrojem může být např. paměť a znalosti policisty, evidence, databáze a protokoly. Pomocí informačních systémů lze uvedené zdroje snadno vytěžovat. Potřebné znalosti a informace poskytnuté včas a na potřebném místě, jsou tedy jednou ze základních podmínek úspěchu policejní činnosti.

V této kapitole jsem uvedl základní definice informací a informačních systémů, které jsou základem této diplomové práce a specifikoval rozdělení jednotlivých policejních informačních systémů spolu s informačními potřebami policistů. V další kapitole jsou rozebrány nejdůležitější a nejpoužívanější, informační systémy, se kterými pracují příslušníci PČR denně.

3 SOUČASNÝ STAV INFORMAČNÍCH SYSTÉMŮ PČR OLOMOUCKÉHO KRAJE

Nejrůznější druhy databází provázely policejní činnost již dávno před vznikem výpočetní techniky, jednalo se o ručně zapisované a pořizované obrazové informace. Ty se potom tvořily rozsáhlejší celek. Vyhledávání informací spočívalo v ručním vyhledávání ve zmíněných databázích.

Pro rozmanitější tvorbu informačních systémů PČR byl důležitý rozvoje vědy a techniky – nástup informačních technologií. V Československu v 70. letech minulého století byla vytvářena snaha na tvorbu informačních systémů, nýbrž finanční a technická náročnost tehdejší techniky byla velkým problémem. S rozvojem mikropočítačových technologií v 80. letech začínalo období osobních počítačů, které postupně vytlačilo zpracovávání dat v sálových počítačích. V dalším období docházelo zejména k tvorbám programového vybavení. Policejní informační systémy začaly využívat v software, který nebyl vyvíjen prostřednictvím specializovaných pracovišť, ale i ze soukromé komerční sféry.

V současné době je kladen důraz na sjednocení systémů, jejich vzájemnou kompatibilitu a komplexní pokrytí informačních potřeb.

Informační systémy Policie České republiky by měly vytvářet funkční celek, který má vytvořit vhodné prostředí k zajištění činnosti a k plnění úkolů jednotlivých složek a útvarů PČR. Pomocí výpočetní techniky se informace shromažďují, zpracovávají a přenášejí oprávněným pracovníkům, kteří je ke své činnosti využívají.

Činnost informačních systémů musí být v souladu s obecně platnými a interními právními předpisy. Na základě těchto předpisů jsou zpracovávány údaje, vstupující do informačních systémů (včetně ochrany osobních údajů). Důležité je, že údaje se shromažďují jen v rozsahu nezbytně nutném pro splnění dané činnosti. Důraz je kladen také na bezpečnost zpracovávaných dat (zneužití, ztráta, poškození, odcizení, neoprávněné zpracování). Policejní informační systémy musí splňovat zejména požadavky uvedené v právních předpisech:

- *Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky. Hlava X – práce s informacemi, hovoří o pořizování záznamů, získávání osobních údajů, vytěžování evidencí (občanských průkazů, evidence obyvatel, registr řidičů atd.), získávání poznatků o trestné činnosti,*

předávání nebo zpřístupnění osobních údajů, zpracovávání údajů v Schengenském informačním systému.

- *Zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů, ve znění pozdějších předpisů.*

Před samotným zahájením provozu nového informačního systému je vydáno interní nařízení, kterým se upravuje postup práce a nakládání se systémem. Jednotlivé policejní informační systémy jsou vzájemně propojeny. Propojení umožňuje na základě specifického dotazu získat informace z více systémů, a naopak při zadání údajů na koncových místech systému (služebny, územní odbory) jsou data přenesena do centrálního bodu, kde jsou doplněna nebo aktualizována ve všech propojených systémech. Se vstupem České republiky do Schengenského prostoru vznikla provázanost některých systémů na Schengenský informační systém.

Speciální formou systému je program na vytěžování údajů z informačních systémů - program „*Dotazy do informačních systémů*“. Oprávnění uživatelé mohou tak v rámci sítě Intranet MV vytěžovat databáze jednotlivých informačních systémů.

V následujících podkapitolách je uveden přehled vybraných policejních informačních systémů. Systémy jsou vybrány podle jejich důležitosti v policejní činnosti a podle toho, jakou kategorii informačního systému zastupují. V předchozí kapitole jsem uvedl rozdělení systému na podpůrné, správní, policejní evidence atd. Dále jsou tedy rozebrány informační systémy tak, aby zahrnovaly většinu těchto kategorií.

3.1 Intranet Ministerstva vnitra

Pro zajištění vnitroresortní komunikace (interní akty, informace o službách, metodické postupy atd.), sdílení technických prostředků a dat využívá PČR síť intranet HERMES (datová síť zřízena a provozována Ministerstvem vnitra). Síť mohou využívat podle platných právních předpisů oprávnění příslušníci a civilní zaměstnanci policie.

Významné využití sítě spočívá v elektronické komunikaci prostřednictvím e-mailu. Jako klient pro práci s e-maily se využívá Outlook Express nebo 602LAN SUITE Groupware.

Struktura sítě je stejná jako organizační struktura PČR. Na centrální úrovni jsou servery celorepublikových služeb, dále pak do sítě patří krajské servery a servery jednotlivých územních odborů.

3.2 Internet jako zdroj informací

Celosvětová internetová síť slouží policii především k zajištění komunikace s veřejností a k získávání informací potřebných pro plnění úkolů policie (informací které nejsou k dispozici na síti intranet). Internetové stránky využitelné policejními složkami jsou:

- www.mvcr.cz - stránky Ministerstva vnitra,
- www.justice.cz - kontakt na státní zástupce, soudy, znalce, tlumočníky a také možnost vyhledávat v obchodním rejstříku,
- www.mfcr.cz - Ministerstvo financí, na těchto stránkách nalezneme administrativní registr ekonomických subjektů (IS ARES). Policie může tedy čerpat údaje z následujících databází veřejné správy:
 - živnostenský rejstřík,
 - obchodní rejstřík,
 - registr ekonomických subjektů,
 - registr církví a náboženských společností,
 - registry plátců daní (spotřebních i DPH),
 - další druhy registrů (politických stran, občanských sdružení, pojišťoven atd).
- www.portal.gov.cz - informace ze státní správy,
- www.cnb.cz - stránky České národní banky, policie využívá zejména databázi všech bankovních ústavů v ČR.
- www.cuzk.cz - stránka Českého úřadu zeměměřičského a katastrálního. Policie ji využívá k nahlížení do katastru nemovitostí (informace o vlastníkovi).

3.3 Dotazy do Informačních systémů

Tato aplikace je základním a nejjednodušším prostředkem pro vytěžování informací z policejních informačních systémů a z informačních systémů státní správy (Centrální evidence obyvatel, Centrální registr silničních vozidel, Centrální registr řidičů).

Do tohoto systému mají povolen přístup pouze příslušníci a zaměstnanci policie a inspekce ministerstva vnitra. Přístup je povolen pouze při plnění služebních povinností. Do systému se přistupuje přes uživatelské účty, které jsou tvořeny uživatelským jménem a heslem. Práci a podmínky používání tohoto systému upravuje ZP PP č. 168/2009.

U pracovních stanic je možno zadávat dotazy na třech úrovních:

- Přesného zadání stanovených identifikačních údajů osoby nebo věci využívá **základní dotaz**. Na základě jediného dotazu lze získat informace ze zvolených informačních systémů (ty se označí zatržením). Pro vyhledávání osob je nutno vyplnit jméno, příjmení a datum narození. Při vyplnění bez data narození je možno vyhledávat pouze v informačních systémech: Evidence držitelů zbraní, Evidence nežádoucích osob, Telefoto, Pátrání po osobách. Vozidlo se vyhledává pomocí zadání státní poznávací značky.
- Dalším typem dotazu je **komplexní dotaz** s neúplným zadáním. Pro vyhledání by mělo stačit zadání i neúplných údajů (část jména, rozsah data narození). Tento druh dotazu se zadává vždy do konkrétního informačního systému.
- Vyhledávání podle jednotlivých slov, jejich částí a jejich případnou kombinaci spojenou logickými operátory umožňuje **fulltextový dotaz**. Odpovědí na dotaz jsou záznamy ze zvolených informačních systémů, v němž se dané hledané slovo nebo jeho kombinace vyskytuje.

Při každém dotazu je příslušný pracovník povinen vyplnit důvod dotazu (na základě ZPPP č. 215/2008, o bližších podmínkách a postupech pro zpracování osobních údajů při plnění úkolů Policie České republiky). V evidenci dotazů se informace o dotazech uchovává 5 let.

3.4 IS Událost

Policejní informační systém Událost má celostátní rozsah. Systém zaznamenává závažná porušení vnitřního pořádku a jiné události, sloužící k plnění hlásné povinnosti (Události podléhající hlásné povinnosti jsou vyjmenovány v číselníku, který definuje interní předpis). Účelem je po zadání dat základními útvary policie, nebo exportem z IS ETR, poskytovat informace o událostech všem policistům, vedoucím pracovníkům, operačním střediskům při plnění jejich úkolů, zejména v oblasti předcházení a odhalování trestné, či jiné protiprávní činnosti, konání vyšetřování a zjišťování pachatelů trestných činů. Výstup ze systému slouží k rozšiřování osobních znalostí, informovanosti, operativního řízení, rozhodování a následně přijímání adekvátních opatření. Souhrnné informace pak využívají zejména krajská ředitelství PČR. Hlášení jsou v informačním systému uspořádána hierarchicky (prostupují ze základních útvarů Policie ČR přes krajská operační střediska až do centrálního serveru). V centrálním serveru je uložena databáze kompletního souhrnu všech hlášení.

Systém se tedy skládá ze dvou částí. Z aplikace pro vkládání událostí (dat) a aplikace pro jejich využívání. Informační systém umožňuje získávat přehled o hlášených událostech ve vyhledávaném teritoriu. Je možné třídit události nejrůznějších parametrů (zúčastněných osob, vyšetřujícího útvaru), nebo vyhledávat události podle jednotlivých kritérií.

Za účelem maximální výtěžnosti systému, musí být vstupní hlášení objektivní, stručná a výstižná. Hlášení, vkládaná do systému, obsahují následující údaje:

- Kdy k události došlo (datum, místo čas).
- Popis události a její následky, včetně výše vzniklé škody.
- Údaje o fyzických a právnických osobách, které souvisejí s událostí.
- Prostředky a způsoby, pomocí kterých byla spáchána událost, nebo okolnosti, které událost vyvolaly.
- Informace o protiopatřeních.
- Věcně a místně příslušný útvar policie, který událost vyšetřuje.
- Jednací číslo.

- Informace, zda se jedná o trestný čin, či přestupek (obsahuje taky údaj o druhu přestupku, či trestného činu).

Vytěžování zadaných dat z tohoto informačního systému probíhá z pracovních stanic (PC s operačním systémem Windows, připojené do sítě a umožňující zobrazování www stránek za pomoci prohlížeče Microsoft Internet Explorer) oprávněných uživatelů Policie ČR prostřednictvím ASP skriptů¹⁰, které se nachází na www serverech Policie ČR.

Oprávnění uživatelé s přístupem do tohoto systému dostávají přístupová práva pomocí zařazování do skupin, jednotlivé skupiny mají pak přístup buď ke všem, nebo jen k určité třídě hlášení. Veškeré dotazy do informačního systému jsou zaznamenávány.

Systém od roku 1999 předává data do dalších informačních systémů (PATROS, PATRM).

3.5 Informační systém D-ZBRANĚ

Jedná se o systém s evidencí držitelů zbraní, zbraní, zbrojních průkazů, zbrojních licencí, průkazů zbraní. Obsahem systému jsou údaje charakterizující majitele zaevidovaných zbraní a jednotlivé zbraně. Systém je využíván při plnění úkolů Policie ČR v souvislosti s vydáváním již zmíněných povolení a při vyšetřování trestných činů.

Evidují se následující údaje o zbraních:

- druh zbraně,
- výrobní číslo,
- ráže,
- vzor,
- výrobce.

¹⁰ ASP (Active server pages) – Jedná se o programovací a serverový jazyk, který umožňuje pracovat s databázemi, ukládáním dat, dynamickým generováním webových stránek. Prohlíží se www prohlížečem.

Dále pak údaje charakterizující zbrojní průkazy, licence a průkazy zbraní:

- číslo průkazu,
- datum vydání,
- datum platnosti,
- skupiny oprávnění,
- poznámky o podmínkách disponování se zbraněmi.

Všechny údaje zaznamenané v databázi tohoto systému jsou přebírány z formulářů žádosti o vydání zbrojního průkazu, zbrojní licence a žádosti o zaevidování zbraně. Tyto formuláře, včetně fotografií, jsou uchovávány na inspektorátech pro zbraně, střelivo, výbušniny a drogy PČR. Pracovníci tohoto útvaru zajišťují vkládání, úpravy a výmazy záznamů v reálném čase (on-line) v centrální databázi. Tyto operace se systémem jsou tedy prováděné v rámci intranetu Ministerstva vnitra z oprávněných pracovních stanic přes centrální www server. Další úpravy vložených údajů jsou povoleny z míst, kde byly vloženy. Zodpovědný za správnost záznamů i po úpravách je tedy vkladatel.

Rychlý přehled informací z tohoto systému je důležitý pro posouzení oprávněnosti držení věci, jejíž držení je regulované a podléhá povolení (zbraní). Vyhledávací dotazy lze zadávat na:

- osobu (jméno, příjmení, datum narození, rodné číslo a kombinace těchto údajů),
- firmy (název nebo IČO),
- doklady (číslo dokladu),
- zbraně (výrobní číslo zbraně).

Dotazy lze zadávat taktéž prostřednictvím programu „*Dotazy do informačních systémů*“. Veškeré dotazy do informačního systému jsou zaznamenávány. Informační systém slouží taktéž k tisku zbrojních dokladů, které obdrží držitel zbraně.

3.6 Informační systém P-ZBRANĚ

Jedná se o evidenci zbraní pohřešovaných, ztracených, nalezených, odcizených. Tento informační systém je pátrací s využitelností v trestním řízení. Tuto agendu zpracovává inspektorát pro zbraně, střelivo, výbušniny a drogy Policie ČR na příslušných ředitelstvích.

Data jsou v souladu s informačním systémem D-ZBRANĚ a mají být předávána do IS SIS (Schengenský informační systém).

Databáze systému se nachází v centrálním databázovém centru Policie ČR. Aktualizace databází se provádí stejně jak u systému D-ZBRANĚ on-line na pracovních stanicích příslušných inspektorátů přes centrální www server a ze systémů ZIS2000 a ETR. Editace je dovolena z míst, kde byly záznamy pořízeny v závislosti na místě pobytu osoby a místě nálezu.

Vytěžování systému probíhá oprávněnými uživateli v rámci sítě intranet Ministerstva vnitra, dotazy je možno zadávat na:

- osobu (jméno, příjmení, datum narození, rodné číslo a kombinace těchto údajů),
- zbraně (výrobní číslo zbraně),
- kombinace předchozích údajů.

3.7 Informační systém Dispečer - Maják 158

Jednou z nejdůležitějších činností Policie ČR je příjem hlášení z linky 158, na kterou volají občané z řad veřejnosti v nejrůznějších krizových situacích. Linka tísňového volání 158 je provozována v neustálém provozu a slouží k přijetí informací při potřebě neodkladného zákroku v případě ohrožení života, zdraví, majetku a veřejného pořádku. Další informace zařazené mezi tísňové výzvy se vztahují k:

- trestné, či jiné protiprávní činnosti,
- pátrání po odcizených vozidlech,
- pátrání po pohřešovaných osobách,
- dopravním nehodám,
- přírodním katastrofám a haváriím.

Na správném přijetí, vyhodnocení hlášení a na následném vzniku adekvátních protiopatření tak závisí lidské životy, zdraví a jejich majetek. Policie k tomuto účelu využívá informační systém Dispečer – Maják 158 od výrobce Komcentra s.r.o.

Jedná se o integrovaný řídicí a komunikační systém, který je provozován za účelem zjednodušení a zautomatizování činností na jednotlivých operačních střediscích Policie

České republiky v rámci příslušného území krajského ředitelství policie. Slouží především k přijetí a zpracování oznámení z tísňové linky 158, datové větvy z linky 112 a následné koordinaci sil a prostředků PČR k odstranění nežádoucího stavu. Důležitá je taky dokumentace všech údajů, týkajících se tísňových hlášení. Provoz tohoto systému byl upraven dne 11. března 2005 závazným pokynem policejního prezidenta č. 19/2005.

3.7.1 Informační potřeby operačního důstojníka

Pro práci se systémem Dispečer – Maják 158 musí příslušný operační důstojník získat co největší množství potřebných informací od volajícího a podniknout odpovídající kroky - připravit podklady pro výjezd a nasadit potřebné množství sil a prostředků. Dále by měl rozpoznat, které informace jsou relevantní, případně klást volajícímu upřesňující dotazy. Provést tedy celkové vyčtení oznamovatele události vzhledem k informacím, které potřebuje pro řízení akce.

Operační důstojník plní taktéž poradenskou roli a poskytuje volajícímu informace, jak se zachovat na místě události, jaké další kroky má podniknout atd. Činnost operačního důstojníka závisí tedy na jeho schopnostech a dovednosti odhadnout situaci a s vědomím nejrůznějších faktorů a vlivů prostředí povolat adekvátní množství sil a prostředků na místo zásahu. Oznamovatel události může být často rozrušen pod tíhou události a získávání potřebných informací bude tak velice obtížné.

Mezi základní informační potřeby operačního důstojníka patří:

- Základní údaje - místo události, co se stalo, aktuální situace, její průběžný vývoj, totožnost volajícího.
- Časové údaje (kdy se událost stala, zdali stále probíhá, čas oznámení na tísňovou linku).
- Přehled dostupných sil a prostředků – možnost jejich nasazení.
- Přenos tísňové informace k výjezdové skupině.

Informační systém Dispečer – Maják 158 umožňuje naplnění těchto informačních potřeb.

3.7.2 Uživatelské rozhraní a architektura systému

System je vytvořen jako aplikace ovládaná pracovníkem (operačním důstojníkem) z osobního počítače (pracovní stanice). Informační systém je graficky zpracován jako klasická okenní aplikace a je tedy pomocí grafického prostředí snadno uživatelsky ovladatelná. Nároky na zvládnání systému nejsou náročné z hlediska aplikace speciálních postupů, celý systém je koncipován tak, aby základem pro práci byla policejní práce a postupy činností. K zvládnání obsluhy všech funkcí systému se tedy předpokládá jen uživatelská znalost operačního systému Windows. Práce s tímto systémem je zařazena mezi osnovy středních policejních škol (cca. 40 hodin). Budoucí policisté jsou tak informováni o všech možnostech systému, a to i o běžně nepoužívaných. Zpracování policisty na systému není tedy nijak časově náročné a pod dohledem zkušenějšího kolegy lze zvládnout za krátkou dobu.

System je koncipován jako aplikace pro příjem tísňového volání a následního přijetí opatření k odstranění nežádoucího stavu. System se tedy skládá se vzájemně provázaných částí, které zjednodušují výše zmíněné činnosti.

Tento informační systém je založen na přijetí oznámení z linky 158. Operační důstojník založí za pomoci informací od volajícího novou událost. Tato událost je hlavním zdrojem informací pro potřebný zásah a získávají se z ní prostřednictvím dalších součástí systému potřebné údaje potřebné pro výjezdovou skupinu (např. lustrace osob a vozidel). Nejdříve tedy operační důstojník vytěží volajícího, založí novou událost a rozhodne zda je zapotřebí uskutečnit výjezd a případně tedy v samostatném okně „*Síly a prostředky*“ povolá do akce adekvátní množství sil a prostředků. Případné doplňující a informace o měnící se situaci na místě zásahu mohou být předány přímo do vozidla povoláního na zásah.

Funkce jsou navzájem provázány. Operační důstojník tak po přiřazení sil a prostředků do akce a vyplnění jednotlivých údajů může údaje dále doplňovat, v seznamu akcí otevře okno „*Akce*“ a přehledně si může zobrazit přiřazené síly a prostředky, jaký útvar se událostí zabývá, dosavadní poznatky a může si také zobrazit místo události na mapě (pokud jsou známy zeměpisné souřadnice).

3.7.3 Cyklus řízení zásahu prostřednictvím systému

V každém informačním systému existuje určitý postup činnosti od spouštěcí události (v našem případě oznámení z tísňové linky), kterým by se měl řídit každý zásah. Pro potřeby policie uvádím následující cyklus řízení zásahu:

- Přijetí tísňového volání. Identifikace volajícího, místa události a druhu události.
- Rozhodnutí o tom, zda se bude konat akce a za využití jakých prostředků se uskuteční (vlastní prostředky, předání jinému útvaru).
- Výběr sil a prostředků, které budou na akci nasazeny.
- Komunikace se zasahujícími silami a prostředky – doplňování údajů, vysílání posíl, odvolávání z akce atd.
- Servis při zásahu – lustrace osob a vozidel.
- Ukončení akce.

V celém cyklu řízení zásahu poskytuje informačního systému Dispečer – Maják 158, podporu pro následující činnosti:

a) **Identifikaci volajícího** – zaznamenává se číslo volajícího, které může být předáno ústřednou nebo automaticky z pevné linky.

b) **Místo události** – systém podporuje standardní místopis ČR UIR-ADR (Územně identifikační registr adres), stačí tedy napsat např. část adresy. Vyhledávat lze také pomocí zadávání vžitých názvů (obchodních domů atd.), místopisných prvků (sloupy MHD, sloupy veřejného osvětlení, železniční přejezdy). Místo se následně zobrazí na mapě a podle souřadnic se určí místně příslušný policejní útvar, který se bude oznámením zabývat.

c) **Druh události** – událost je vybrána ze seznamu (celostátního číselníku). Ten obsahuje seznam možných událostí (např. nehoda – se zraněním).

d) **Výběr sil a prostředků** – operační důstojník vybere ze seznamu síly a prostředky, které jsou momentálně k dispozici, případně zařadí nedostupné síly a prostředky do fronty. Dále má přehled, ke kterému útvaru síly a prostředky patří a může např. lokalizovat vozidlo a podat jim aktuální informace.

e) **Součinnost** – k zásahu může být přizván další útvar nebo může být celý zásah předán jinému útvaru.

f) **Servis pro zásah** – technikou např. pro lustraci osob může být vybaveno přímo vozidlo a posádka provádí lustraci pomocí datového provozu rádiovou sítí. Další možnost je přes operační středisko. Umožněno je pátrání v evidencích (obyvatel, vozidel, řidičských průkazů), pátrání po osobách a vozidlech, seznamech nežádoucích osob atd.

g) **Průběh akce** – z operačního střediska je možno za pomoci systému doplnit další osobní a místní údaje související s akcí, dále může být přidán popis toho, co hlásí hlídka z místa zásahu a další poznatky o celkovém průběhu (např. příjezd vozidel HZS ČR a ZZS).

h) **Konec akce** – odvolání sil a prostředků z akce nebo jejich samostatné odhlášení. Doplnění dalších údajů o ukončení akce do systému i v případě, že je akce již uzavřená (lze znovu otevřít). Systém podporuje také sloučení akce s jinou akcí, přičemž poznatky se přepíší do akce označení jako hlavní.

Vše, co se do systému zaznamenává má svoje označení (časové razítko). Údaje tak nelze přepisovat nebo měnit (pouze doplňovat další). Tímto je docíleno maximální průkaznosti systému. Uloženy jsou tedy i překlepy a případné uživatelské omyly. Zaznamenává se všechno, co operační důstojník do systému zaznamená a to v přesném časovém sledu.

Všechna pracoviště nemusejí mít přitom přístup ke všem informacím ze systému. Obvodní a dálniční oddělení PČR a další pracoviště jako tiskoví mluvčí mají omezená práva na čtení nebo některé informace (ochrana osobních údajů) nevidí vůbec.

Prostřednictvím systému může na jedné akci v rámci jednoho operačního střediska spolupracovat více operačních důstojníků a to v reálném čase. Mimo operační středisko se celá akce přenáší se zanedbatelným zpožděním a to na nadřízené stupně vedení - na krajské ředitelství a Policejní prezidium České republiky (zpoždění 10 s – 20 s).

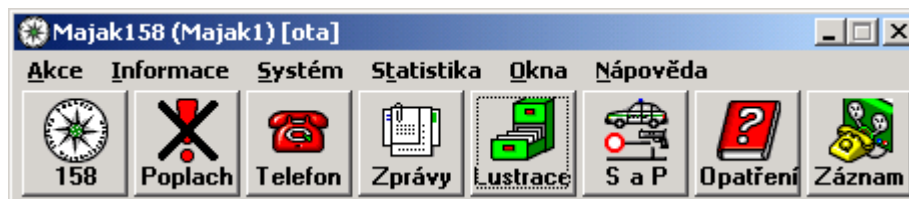
Nejvíce vstupů do systému přichází z linky 158. Dále je to datová věta z linky 112 a případně pracoviště ostrahy objektů (pošty, banky). Systém umožňuje i služby pro neslyšící prostřednictvím krátkých textových zpráv SMS.

3.7.4 Rozbor funkcí systémů

Systém se skládá z několika vzájemně provázaných částí. Pro přihlášení do systému je nutno mít vytvořený uživatelský účet skládající se z přihlašovacího jména a hesla. Po vyhledání uloženého jména v nabídce a vložení příslušného hesla je povolen vstup. Nové

uživatelé může do systému přidávat pouze správce systému. Muže taktéž upravovat rozsah jejich přístupových práv. Správa uživatelských účtů se provádí v editoru „Uživatelé“.

Po vlastním přihlášení do systému se objeví nabídková lišta a pod ní okno „Seznam akcí“.

Obr.3: Nabídková lišta systému Dispečer – Maják 158

Jak můžeme na obrázku vidět, hlavní nabídka je koncipována jako lišta s výběrem příslušné akce. Okno obsahuje ikony pro uzavření, minimalizaci a maximalizaci aplikace. Zároveň vidíme název spuštěného systému a jméno přihlášeného uživatele. Po stisknutí příslušného tlačítka, vyvoláme jednu z následujících akcí:

- 158 – založení nové události do systému.
- Poplach – tlačítko vyobrazené na předchozím obrázku značí, že poplach není vyhlášen, problikáváním a zvukovou signalizací je obsluha systému upozorněna na příchozí akci, datovou větu 112 nebo na termín provedení některé z činností uvedených v seznamu běžných činností.
- Telefon – slouží pro vytáčení telefonních čísel.
- Zprávy – vytvoření a odeslání zprávy.
- Lustrace – kontrola a doplňování informací o osobách a vozidlech.
- S a P (síly a prostředky) – přehled sil a prostředků, které může operační důstojník nasadit nebo odvolat z akce.
- Opatření – může být použita jako nezávazná nápověda pro pracovníka při řešení událostí.
- Záznam – přehrání záznamů ze záznamového zařízení ComGuard.

Předchozím bodům se budu dále věnovat v samostatných kapitolách.

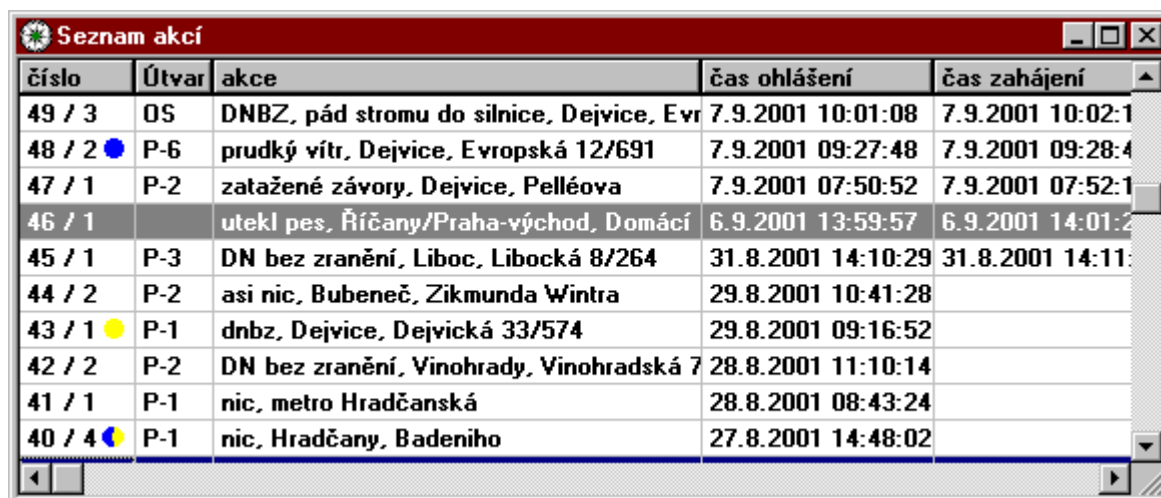
V nabídkové liště se nachází taktéž volby nabídkové lišty:

- Akce,
- Informace,
- Systém,
- Statistika,
- Okna,
- Náповěda.

Předchozím bodům se budu dále věnovat v samostatných kapitolách.

Jak jsem již uvedl spolu s nabídkovou lištou se po přihlášení do systému zobrazí i okno „*Seznam akcí*.“ V tomto okně jsou zobrazeny všechny otevřené, ale i uzavřené akce, se kterými operační důstojníci pracovali nebo pracují. Kliknutím levým tlačítkem myši na libovolnou akci lze vyvolat okno vybrané akce, ve kterém je možno průběžně doplňovat získané informace. Přehled sil a prostředků, které jsou k akci přiřazeny jsou zobrazeny barevným kolečkem, jak vidíme na následujícím obrázku:

- modrým kolečkem – síly a prostředky jsou zařazeny do akce,
- žlutým kolečkem – prostředek, který je zařazený do akce je prozatím na jiné akci,
- modrozlutým kolečkem – část sil a prostředků vyslaných do akce je na místě zásahu, ale na další část se čeká.

Číslo	Útvar	akce	čas ohlášení	čas zahájení
49 / 3	OS	DNBZ, pád stromu do silnice, Dejvice, Evr	7.9.2001 10:01:08	7.9.2001 10:02:1
48 / 2	● P-6	prudký vítr, Dejvice, Evropská 12/691	7.9.2001 09:27:48	7.9.2001 09:28:4
47 / 1	P-2	zatažené závory, Dejvice, Pelléova	7.9.2001 07:50:52	7.9.2001 07:52:1
46 / 1		utekl pes, Říčany/Praha-východ, Domáci	6.9.2001 13:59:57	6.9.2001 14:01:2
45 / 1	P-3	DN bez zranění, Liboc, Libocká 8/264	31.8.2001 14:10:29	31.8.2001 14:11:
44 / 2	P-2	asi nic, Bubeneč, Zikmunda Wintra	29.8.2001 10:41:28	
43 / 1	● P-1	dnbz, Dejvice, Dejvická 33/574	29.8.2001 09:16:52	
42 / 2	P-2	DN bez zranění, Vinohrady, Vinohradská 7	28.8.2001 11:10:14	
41 / 1	P-1	nic, metro Hradčanská	28.8.2001 08:43:24	
40 / 4	● P-1	nic, Hradčany, Badeniho	27.8.2001 14:48:02	

Obr.4: Okno Seznam akcí

Množství akcí, které se v okně zobrazují, lze nastavit podle nejrůznějších kritérií. Kliknutím pravým tlačítkem myši lze zobrazit události:

- podle nastavení filtru,
- pouze události vytvořené daným operačním důstojníkem,
- pouze neukončené události,
- možnost signalizace událostí (nových, s doplněnými údaji, předaná akce).

Jak jsem již zmínil, lze v okně Seznam akcí filtrovat jednotlivé události, a to prostřednictvím nastavení filtru pomocí následujících kritérií:

- podle období (den, týden, měsíc, tři měsíce, půl roku nebo specifické datum),
- podle druhu události,
- podle útvaru,
- podle jména operačního důstojníka, který akci založil.

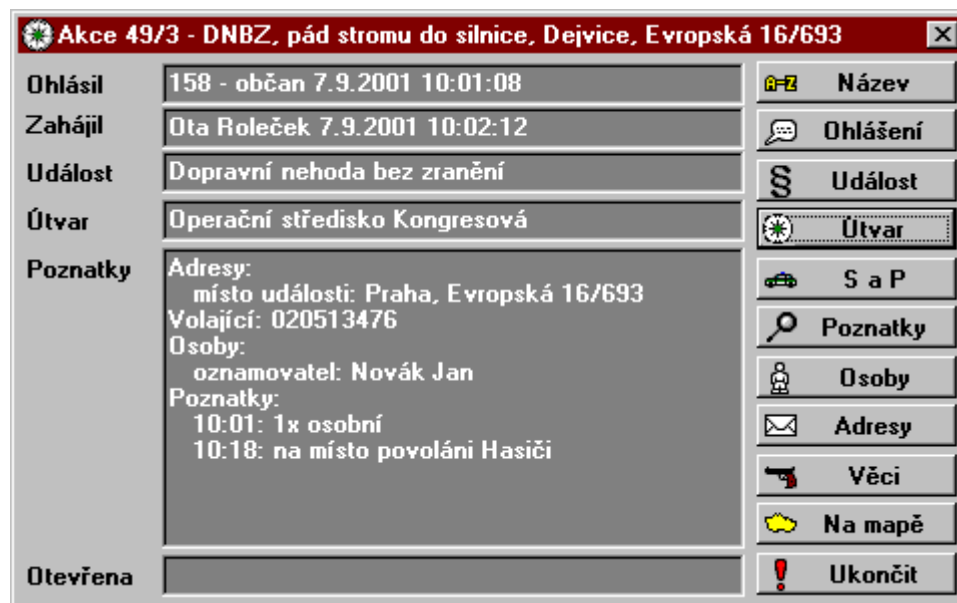
V následujících kapitolách provedu rozbor jednotlivých funkcí, které jsou k dispozici v nabídkové liště.

3.7.5 Příjem oznámení z tísňové linky 158

Jak jsem uvedl v předchozím přehledu akcí z nabídkové lišty, pro příjem oznámení na tísňové lince a vložení záznamu do systému slouží tlačítko „158“. Pokud je hovor vedený z pevné linky je, v první řadě operačnímu důstojníkovi zobrazeno číslo volajícího. Při hovoru z mobilního telefonu je nutno kontakt doplnit ručně. Dále vloží informace o přesném místě, kde se událost stala, stručný popis události a informace o příslušném útvaru, který se bude oznámením zabývat. Vyplněním těchto údajů a potvrzením je založena nová událost do systému.

Přijímat lze taktéž datovou větu od HZS ČR z linky 112. Operační důstojník dostane v hlášení všechny údaje o volajícím, místě události a popisu události již vyplněny, doplní pouze údaj o přiřazení příslušného policejního útvaru, který se bude hlášením zabývat a založí událost do systému.

Založenou událost lze kdykoliv otevřít a případně doplnit v okně „Akce“, které se objeví po založení nové události.

Obr.5: Okno Akce

Jak vidíme, v okně jsou zobrazeny základní informace o akci (kdo akci ohlásil, kdo ji zpracovává, druh události, příslušný útvar a další poznatky). Další informace lze získat po kliknutí na tlačítka napravo.

Důležité informace zaznamenává operační důstojník do pomoci tlačítka „Poznatky“. Patří sem například příjezd hlídkového vozu a dalších jednotek IZS na místo akce. Informace jsou označeny časovým údajem a poté, co jsou pomocí tlačítka Přidat uloženy do systému, není je možno smazat ani aktualizovat.

Pro vizuální zobrazení místa zásahu slouží tlačítko „Na mapě“. Pokud pro místo události existují zeměpisné souřadnice, je toto místo označeno modrým bodem a vycentrováno do středu obrazovky.

3.7.6 Telefon

Operační důstojník má k dispozici možnost uskutečnění hovoru, pomocí volby „Telefon“ v nabídkové liště. Může tak kontaktovat příslušné hlídky, nebo provádět další vytěžování svědků nahlášené události.

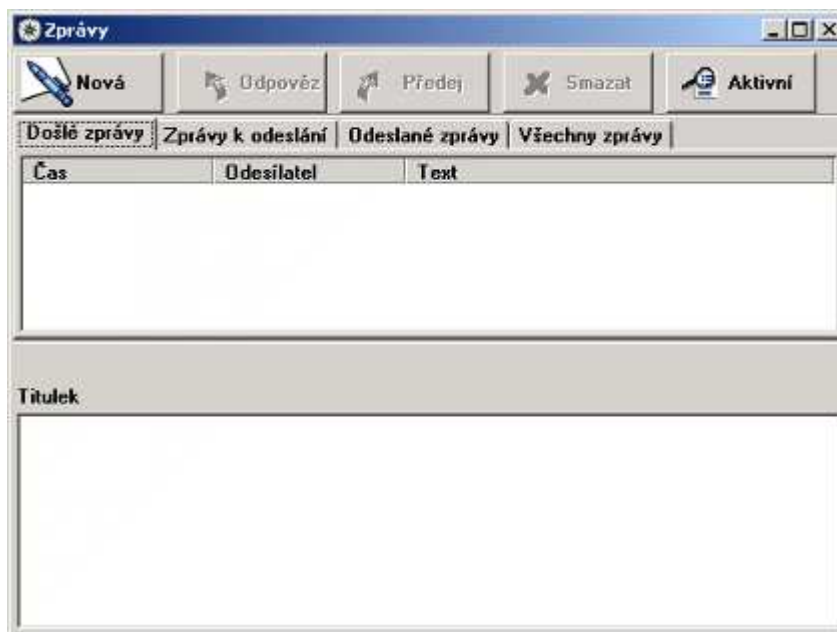

Obr.6: Okno Telefon

Zadání čísla může být provedeno buď přímým zadáním z klávesnice, nebo zadáváním jednotlivými tlačítky v okně „*Telefon*“. Dále obsahuje volby pro umazání jednotlivého znaku, smazání celého čísla a tlačítko pro vytočení zadaného čísla.

3.7.7 Zprávy

Mezi operačním střediskem a vozidlem, které je vybaveno pro příjem zprávy, lze zasílat standardní krátké textové zprávy. Vozidlo se přitom může, ale i nemusí účastnit akce a být zařazeno jako prostředek k této události. To umožňuje poskytnutí dalších doplňujících údajů na a z místa hlášené události a rozšiřuje tak množství potřebných informací v systému.

Obr.7: Psaní nové zprávy

Novou zprávu je možno vytvořit kliknutím na tlačítko „Nová“. Další položky v nabídce, kterou vidíme na obrázku slouží ke správě již vytvořených přijatých, nebo odeslaných zpráv. Po otevření nové zprávy vyplní operační důstojník adresáta a text zprávy. Zároveň vidí, kolik znaků již napsal a kolik zbývá do vyčerpání limitu pro SMS (krátké textové zprávy mají limit 160 znaků). Zprávu lze poslat i více adresátům najednou a to buď vyhledáním adresáta v nabídce výběru adresátů, nebo přímým zadáním čísel. Možná je taky kombinace předchozích vstupů adresátů. Adresát může mít k dispozici více komunikačních prostředků, v tomto případě musí být výběr upřesněn.

3.7.8 Lustrace

Pracovník operačního střediska si po kliknutí na tlačítko „Lustrace“ vybere, jestli chce lustrvat osobu nebo automobil.

Vyplněním všech nebo jen známých údajů o osobě a automobilu dostaneme výpis k danému objektu prostřednictvím okna Lustrace, kde se zobrazují lustrační dotazy (možnost zvolit časové období zobrazení dotazu). Současně se v okně dozvíme, v jaké evidenci byl odkaz na osobu nebo automobil nalezen, zaznamenává se i datum a čas dotazu i odpovědi a identifikace pracovníka, který lustrační dotaz zadal.

Údaje podle kterých lze lustrat osobu:

The screenshot shows a software window titled 'lustrace' with a tab labeled 'osoba'. On the left, there is a list with a checked item 'lustrace osoba' and buttons for 'Adresy', 'Telefony', and 'Lustrace'. The main area contains several input fields: 'Příjmení', 'Jméno', 'Narozen', 'Rozená', 'Titul', 'Rodné č.', 'Dítě', 'Muž', 'Žena', 'Stát. přísl.' (set to 'Česká republika'), and 'Poznámky'. On the right, there are icons for adding (+) and deleting (-) records, labeled 'Vložit' and 'Smazat' respectively.

Obr.8: Lustrace osoby

Údaje podle kterých lze lustrat automobil:

The screenshot shows a software window titled 'lustrace' with a tab labeled 'věc'. On the left, there is a list with a checked item 'lustrace věc' and a 'Lustrace' button. The main area contains several input fields: 'Název', 'Druh' (set to 'osobní'), 'Značka', 'Typ', 'SPZ', 'MPZ', 'Barva', 'Č.motoru', 'Č.podvozku', 'SBZV', 'Chip', and 'Poznámky'. On the right, there are icons for adding (+) and deleting (-) records, labeled 'Vložit' and 'Smazat' respectively.

Obr.9: Lustrace automobilu

3.7.9 Síly a prostředky

Operační důstojník má v tomto okně k dispozici přehled sil a prostředků. V hlavním okně vidí dostupné jednotky, přičemž je jejich stav barevně označen (červená – již je zařazen, modrá – na výjezdu, žlutá – již na místě atd.).

Obr.10: Síly a prostředky

Na obrázku můžeme vidět tlačítka zařadit a odvolat, tímto operační důstojník přiřazuje a odvolává síly a prostředky do a z akce. Podmínkou je, že akce musí být předem otevřena.

Pro detailní přehled slouží tlačítko Detaily.

Obr.11: Detaily síly a prostředků

Operační důstojník má přehled o uspořádání sil a prostředků, příslušnosti k útvaru a o jejich stavu.

Pokud v seznamu, který je vyobrazen na předchozím obrázku, klikneme pravým tlačítkem na jakoukoli položku, objeví se nabídka.

V následující nabídce lze vybrat možnosti:

- Plán – umožnění naplánování sil a prostředků do dalších akcí, které jsou již zahájené.
- Zobrazit na mapě – vybraný prvek je zobrazen na mapě.
- Upřesnit polohu – upřesňuje polohu prvku na mapě.
- Upřesnit adresu – zařadí prvek na zadanou adresu.
- Přidružit – zařadí prvek pod svého velitele nebo toto přiřazení zruší.
- Poslat zprávu - zašle krátkou textovou zprávu, přičemž prvek je automaticky adresát.

Rozdělování a přiřazování sil a prostředků je tedy klíčová činnost operačního důstojníka.

3.7.10 Opatření

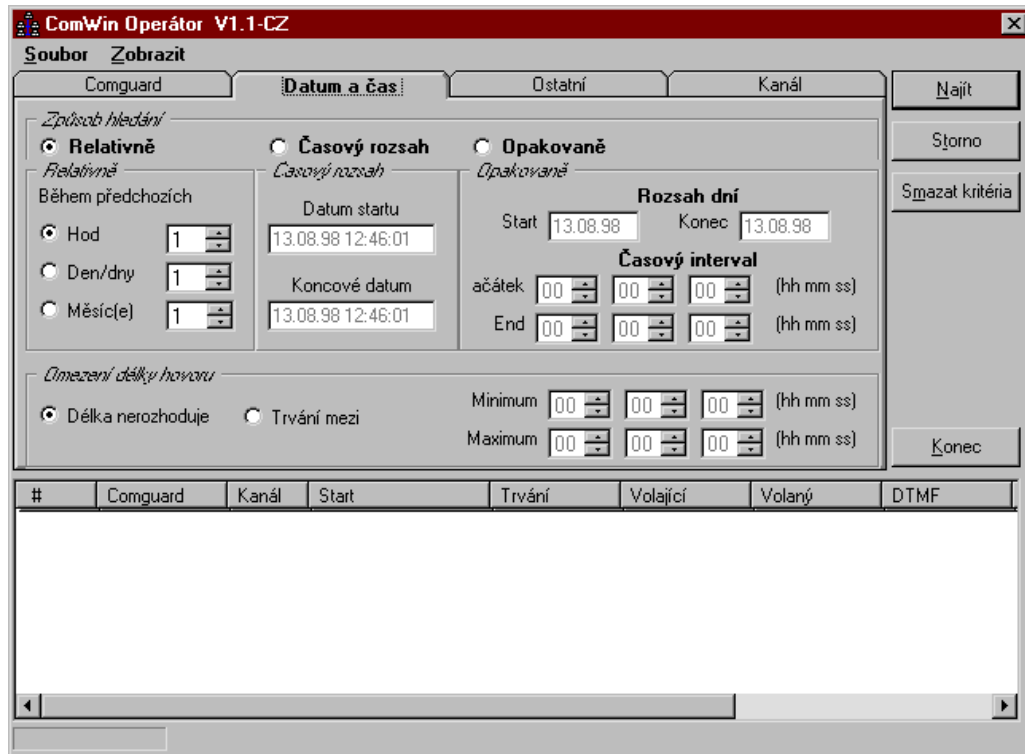
Tato část systému slouží především jako nápověda při řešení služebních událostí. K jednotlivým událostem je zde vždy vyobrazen postup, jak událost řešit a jaké použít síly a prostředky. Operační důstojník může vyhledanou pasáž zkopírovat a vybraný text se stane součástí protokolu.

3.7.11 Záznam

V této části systému lze přehrávat záznamy ze záznamového zařízení ComGuard. Vlastní přehrávání je realizováno programem ComWin, do kterého je umožněn vstup po zadání uživatelského jména a hesla.

Operační důstojník si tak může zpětně dohledat informace a případně je do systému doplnit. Na obrázku níže vidíme, podle jakých kritérií můžeme záznam vyhledat jsou to:

- Relativní – o určitý časový interval.
- Časový rozsah – ve stanoveném časovém rozsahu.
- Opakovaně – v jednotlivých dnech v daném intervalu.
- Omezení délky hovoru – vybírání záznamů podle délky.

Obr.12: Přehrávání záznamů

3.8 Technická specifika systému

Informační systém je provozován na hardwaru s běžnou konfigurací pro uživatele Windows od roku 1995. Platí to pro klientské stanice i pro serverové části systému. Největší nárok na hardware není tedy v samotném systému, ale v požadavcích na aktuální operační systém.

Systém používal původně dvojici PC, přičemž jednou sloužilo zároveň jako klient i jako server a druhé pouze jako pracovní stanice (klient). První operační systém, využívaný pro chod systému, byl Windows NT 4.0 Server a později Windows NT 5.0 Server (verze obchodně značena jako 2000). Následně se začaly používat dedikované servery (pronajaté fyzické servery), později cluster servery s diskovým polem RAID (ukládání dat na více nezávislých disků, kdy jsou uložena data zachována i při selhání některého z nich – vyšší forma zabezpečení integrity dat). V současní době běží servery na operačním systému MS Windows 2008 Server a Windows 7 Workstation. Operační systém pracovních stanic vykazoval nevyšší úroveň stability při verzi Windows NT 5.1 (obchodně Windows XP). S příchodem vyšších verzí operačních systémů od stejného výrobce se úroveň stability mírně zhoršila. Jako databázový systém byl používán MS SQL Server od verze 6.0 až po

současnou verzi 10.0 označován jako MS SQL 2005 Server. Používání verzí pod 7.0 bylo ukončeno.

Stabilita celého systému je velice důležitý faktor a velký podíl na ní má zvládnutí vytížení systému. Z tohoto hlediska je nejvytíženější operační středisko krajského ředitelství hlavního města Prahy (až 500 zásahů denně). Nejnáročnější na výkon hardwaru je provoz MS SQL Serveru (40 – 60 % CPU).

Údržba systému se provádí za chodu systému, přičemž serverová část běží nepřetržitě. U menších operačních středisek dochází častěji k nouzovému provozu (při drobných poruchách a výpadcích). Síťová verze však zajišťuje, že se data dostanou vždy do aktuálního stavu. Nedochází tak k žádné ztrátě dat.

V současné době patří systém Dispečer – Maják 158 mezi systém používaný PČR přijetí tísňového hlášení od občanů, k vyslání potřebných SaP a poskytování servisu během zásahu. Slovenskem i dalšími zeměmi EU je systém Dispečer - Maják 158 velmi kladně hodnocen.

Mezi hlavní přínosy patří tohoto systému patří:

- Spolehlivé přijetí tísňového volání.
- Přehledná a rychlá koordinace sil a prostředků.
- Relativně snadná ovladatelnost systému.
- Spolehlivost beze ztráty dat.
- Komunikace se složkami PČR.
- Servis systému tuzemskou firmou.
- Zařazení výuky systému do osnov policie.
- Poskytování uživatelských služeb.

3.9 Informační systém Evidence trestního řízení

Informační systém Evidence trestního řízení (ETŘ) je provozován na základě příslušných interních aktů řízení. Účelem tohoto systému je zejména dokumentace průběhu trestního a přestupkového řízení v působnosti krajského ředitelství a digitalizace spisových materiálů. Na jednotlivých pracovištích jsou data vkládána on-line a je možné jejich vytěžování na všech útvarech Policie ČR (v rámci intranetu Ministerstva vnitra).

V IS ETŘ jsou zaznamenávány delikty (trestné činy a přestupky), lokality, osoby a firmy, stopy, věci, zákroky, úkony na omezení svobody (např. vzetí do vazby). V systému jsou také prováděny veškeré procesní činnosti, např. výslech osoby. V rámci plánovaného procesu elektronizace trestního řízení jsou veškeré údaje přístupné orgánům činných v trestním řízení (např. taky státnímu zástupci), což by mělo znamenat zrychlení a zkvalitnění postupů a činností v celém trestním řízení.

Tento systém prochází vývojem, je velice často aktualizován a doplňován o nové funkční prvky. Tento informační systém umožňuje tedy především:

- Odeslání dat do dalších informačních systémů policie (Kriminalisticky sledované události, Událost, P-Zbraně, atd.).
- Pomocí propojení na informační systémy Centrálního registru obyvatel (CRO), Centrálního registru vozidel (CRV) umožňuje ověření vkládaných osobních údajů a jejich případnou lustraci pomocí z rejstříků trestů.
- Příjem a odeslání zpráv z a do Informačního systému datových schránek, přičemž příjemce datové zprávy systém ověřuje na funkčnost a aktuálnost jeho datové schránky.
- Řešit bloková řízení.
- Na záložce Pokyn předávat elektronickou cestou pokyny a informace od vedoucích pracovníků a státních zástupců příslušným zpracovatelům.
- Automatické generování formulářů, přičemž je možno se k formulářům kdykoli vracet a provádět jejich editaci. Zároveň se zaznamenává identifikace zpracovatelů, kteří s formuláři pracovali.
- Zadávat úkoly při spolupráci více útvarů v rámci krajského ředitelství (nad stejným jednacím číslem).

- Zpracovávat statistické přehledy.
- Export dat na jiný okresek a na Státní zastupitelství.
- K elektronickému spisu lze přikládat soubory (fotodokumentace, audionahrávky, videozáznamy atd.).
- Provádět analytickou, kontrolní a řídicí činnost a vést plán kontrol.

3.9.1 Přihlášení a vkládání dat do systému

Přihlášení je umožněno po vložení přiděleného uživatelského jména (iniciály pracovníka a identifikační číslo) a hesla. Systém pro svoji činnost využívá 3 řady čísel v rámci krajského ředitelství (pro přestupky, trestné činy a obyčejná čísla jednací). Nový záznam do systému vložíme pomocí volby „Založit spis“ a určíme jeho typ.

Obr.13: Vložení nového záznamu s ukázkou tematických okruhů

Při vložení pouze obyčejných čísel jednacích vybíráme ze dvou možností:

- Číslo jednací – běžná jednací čísla (různé druhy žádostí, šetření k pobytu atd). Obsahuje navíc také nabídku tematických okruhů.
- Číslo jednací (svodkovací) - tato možnost se využívá v případě předpokladu potřeby „svodkování“ (svedení základních údajů o události do centrálního protokolu o hlášeních) příslušné události. Patří sem např. zadržení, zatčení, dodání do výkonu trestu odnětí svobody. Uvedená data je možno odeslat do informačního systému Událost.

Vkládání dat, souvisejících s trestným činem nebo přestupkem, lze uskutečnit stiskem tlačítka Založit spis, zde určíme příslušný typ spisu a systém automaticky vygeneruje jednací číslo příslušné události. Data o trestném činu nebo přestupku zapisují příslušní

uživatelé systému do následujících karet, které obsahují nejrůznější kolonky na vkládání informací (žlutě podbarvená políčka je nutno vyplnit):

a) **Delikt**

- Věc – stručně a výstižně se uvede popis události (odpověď na otázky Co? Kde? Kdy? např. Napadení na diskotéce, Olomoucká 23).

- Výběr třídy – výběr z číselníku, možnost výběru více tříd najednou.

- Popis deliktu – zde se zapisuje popis dané události podrobněji, a to tak, aby i nezúčastněná osoba po přečtení plně pochopila situaci a bylo možné stanovit právní kvalifikaci. Obsah popisu může být zobrazen a připojen do řady formulářů (sdělení podezření, oznámení o přestupku atd.) a měly by v něm být zodpovězeny všech otázky, které jsou kriminalisticky relevantní.

- Paragraf – zapsání je provedeno vyplněním, v případě více trestných činů lze paragrafy vypsát za sebou oddělené mezerou.

- Opatření – zde jsou zaznamenána opatření týkající se dané události spolu s časovým údajem (např. 12:22 oznámení o události, 12:36 příjezd na místo činu, 12:45 příjezd vozidla HZS atd.).

- Škoda, prospěch – zapisuje se materiální škoda v korunách celými čísly na počátku šetření, tak jak byla na místě činu zjištěna a také případně jaká škoda by spácháním činu hrozila. Bez vyplnění tohoto údaje systém automaticky doplní výši škody 0 Kč. Škoda může být vyčíslena i v jiné měně, v tom případě zpracovatel přepočítá vzniklou škodu na Kč pomocí platného bankovního kurzovního lístku, který je k dispozici na intranetu Ministerstva vnitra.

b) **Lokalita** – zapsání lokality místa činu a dotčeného objektu (číselník pro výběr i více objektů najednou).

c) **Osoby a firmy** – pro identifikaci osoby stačí zadat její jméno, příjmení a datum narození, následně je provedeno povinné ztotožnění v Centrální evidenci obyvatel. Po úspěšném ztotožnění se vyplňují další údaje jako bydliště, číslo občanského průkazu, místo narození atd. (cizí státní příslušníci nejsou v evidenci a veškeré údaje se vyplní ručně). Osoba leze taktéž lustrvat pomocí propojení s programem Dotazy do informačních systémů. Jeli dotčená osoba mladší 18-ti let, zvýrazní se volba ve sledovaných událostech

(karta Delikt) - přítomnost osoby mladší 18 let – odeslání do Systému včasné intervence. Velice důležité je zatržení typu osoby, přičemž lze zatrhnout i více možností (např. svědek, poškozený, pachatel, hledaný, mrtvola).

Nedostatkem zakládání firmy do systému je nemožnost ztotožnění firmy s živnostenským a obchodním rejstříkem.

d) **Věci** – výběrem z číselníku se určí druh věci a zapíše se případné identifikační údaje (výrobní číslo). Dále je zde k vyplnění kolonka „*Popis*“, do které se uvede zběžný popis věci a v případě neznámého výrobního číslo se zde musí uvést co nejpřesnější popis věci (databáze slouží následně jako pátrací evidence).

e) **Stopy** – vkládají se stopy, přičemž pořadí musí odpovídat s pořadím stop v protokolu o ohledání místa činu. Po odborném prozkoumání se položky doplňují.

f) **Omezení** – zaznamenání údajů o omezení osoby na svobodě, přičemž osoba musí být již uložena v kartě „*Osoby a firmy*“.

g) **Pokyn** – v této kartě se napíše datum a obsah pokynu (např. provést výslech svědka). Po splnění zpracovatel vyplní, kdy a jak pokyn splnil. Tento prvek je významný především v komunikaci mezi zpracovatelem spisu, vedoucím oddělení a státním zástupcem.

h) **Přiděleno** – je přiřazen hlavní zpracovatel, ostatní se podílí pouze na dílčích úkolech a jejich počet není omezen. Před určením hlavního zpracovatele se do spisu dostane každý uživatel tohoto systému.

i) **Spolupráce (úkoly k č.j.)** – zadávání úkolů a žádostí, u kterých je nutná spolupráce více útvarů v rámci krajského ředitelství. Útvar, který žádá spolupráci, zadá potřebný úkol a vybere v rozdělovníku útvary, které mají spolupracovat. Případně jim může poskytnout vybrané formuláře a přiložené soubory k editaci nebo náhledu. Spolupracující útvary, nezakládají jako odpověď na úkol či žádost další číslo jednací, ale vstupují do čísla jednacího žadatele.

3.9.2 Odesílání datových zpráv a export údajů

Systém umožňuje export datových zpráv do datových schránek. Pracovník zvolí v nabídce možnost exportování do datové schránky a ověří funkčnost datové schránky adresáta. Do zprávy se vloží potřebné formuláře a případně přiloží soubory zaevidované v jednacím

protokolu. Konečné odeslání provádí k tomu určený pracovník, kterému zadá pokyn k odeslání po odsouhlasení vedoucí příslušného útvaru.

Po zapsání všech údajů do tohoto informačního systému musí zpracovatel provést přenos dat do informačního systému Kriminalisticky sledované události. Tato povinnost se týká jen specifických trestných činů (tento systém je zpracován v následující kapitole). Data, která se mají odeslat, je třeba zkontrolovat a doplnit údaje, které jsou nepostradatelné z kriminalistického hlediska a nejdou předvyplněny ze systému ETR (např. způsob provedení trestného činu, chování pachatele – vše se vyplňuje na příslušných záložkách). V případě zjištění nových skutečností je nutno aktualizovat spis v systému a poté jej znovu odeslat do informačního systému Kriminalisticky sledované události.

Spis ze systému může být také postoupen z jednoho útvaru na jiný v rámci krajského ředitelství. Vyplní se datum, typ postoupení a celý spis je uzamčen do doby, než další útvar potvrdí jeho převzetí. Číslo jednacích spisů zůstává stejné, mění se pouze číselné označení útvaru za lomítkem.

Informační systém Evidence trestního řízení znamenal první krok k vedení trestního řízení v čistě elektronické formě. V dnešní době je systém využíván i k dalším věcem. Pomocí tohoto systému se dnes běžně předávají data do dalších již více specializovaných systémů, tento systém je tedy základní systém a dnes již plně nahrazuje Základní informační systém, který používala policie v minulosti. Systém vznikl jako regionální nástroj a data předává pouze pomocí exportů mezi samostatnými databázemi jednotlivých útvarů v rámci okresů, krajů a prezidia. Jak jsem již zmínil systém nahradil Základní informační systém (ZIS 2000). Informační systém se nachází ve fázi neustálého vývoje, což přináší při praktické činnosti běžným uživatelům komplikace z hlediska ovladatelnosti a funkčního chápání systému. Provoz systému upravuje ZP PP 91/2005 včetně jeho novelizací.

3.10 Kriminalisticky sledované události

Prostřednictvím tohoto systému využívají policisté informace, které jim napomáhají při vyšetřování, odhalování a předcházení trestné činnosti, rovněž při typování možných pachatelů trestných činů. Prostřednictvím tohoto systému by měla být práce s informacemi jednoduchá, rychlá a efektivní. Události jsou zaznamenávány především z kriminalisticky relevantního hlediska. Jsou strukturovaně zaznamenány a zpracovány. Systém se např. využívá k pátrání po odcizených věcech a je zdrojovou databází Schengenského informačního systému.

Aby bylo možno systém efektivně vytěžovat, je nutné, aby byla dodržovány jednotná pravidla vkládání. Základem je přesnost, úplnost a aktuálnost vkládaných dat. Další zásady a možnosti vložení dat jsou:

- Při vložení dat z jiného informačního systému (ETR, Událost) musí být do systému doplněny informace, která nebyly z předchozího systému předvyplněny a jsou důležité z kriminalistického hlediska.

- Data lze vložit do systému přímo pomocí funkce Vkládání. Po vložení dat se data musí pravidelně aktualizovat při zjištění dalších relevantních informací (např. zjištěný popis pachatele, výsledky pitev, vyčíslená škoda atd.).

Záznamy v systému prochází verifikací, kde je ověřována správnost vložených dat.

V samotném systému jsou evidovány informace o následující skutečích:

- úmyslné trestné činy, provinění a hospodářská trestná činnost,
- trestné činy, provinění a přestupky, které vykazují znaky domácího násilí,
- trestné činy a přestupky s extremistickým, rasovým a náboženským podtextem,
- některé dopravní nehody šetřené v souvislosti se spácháním trestných činů,
- náhlá úmrtí při úrazu nebo pracovním úrazu a podezřelá úmrtí, u kterých byla nařízena soudní pitva,
- výbuchy, požáry a provozní havárie (podezření na trestný čin, přestupek),
- sebevraždy,
- drogová kriminalita.

3.11 Informační systém FODAGEN

Jak již název FODAGEN (Fotografie, DAktyloskopie, GENetika) napovídá, jedná se o celostátní expertní poznatkový informační systém, který je určený k pořizování a vytěžování záznamů o identifikačních údajích osob v souvislosti s jejich trestnou činností. Dále je využíván při plnění dalších úkolů policie např. při ověřování totožnosti osob a při pátrání po osobách.

Do tohoto systému je možno vkládat:

- základní popis osoby (na aplikační úrovni propojeno s evidencí obyvatel),
- kriminalistickou fotografii osoby (obsahuje i např. fotografii tetování a zvláštních znaků),
- zpřesněný a terminologicky přesný popis osoby,
- informace o odebraných biologických stop pro genetickou analýzu,
- sejmuté daktyloskopické otisky osob.

Tento informační systém je velice cenný z praktického hlediska pro všechny útvary Policie ČR, protože obsahuje informace, zda byla osoba, která je právě prověřována ve spojení s nějakou protiprávní činností podrobena provedení identifikačních údajů. Databáze systému je vedena centrálně v databázovém centru Policie ČR a aktualizována pomocí datové sítě intranetu Ministerstva vnitra.

3.12 Informační systém PATROS

Informační systémy Policie ČR určené k pátrání po osobách a věcech jsou velmi důležité pro samotný výkon policejní činnosti. Systém PATROS (pátrání po osobách) a PATRMV (po motorových vozidlech, rozebraný v další kapitole) zajišťují Policii ČR informační servis v této oblasti. Informační systém PATROS je centrální informační systém evidence osob, po kterých bylo vyhlášeno pátrání na území České republiky. Jsou to osoby:

- hledané a pohřešované,
- u kterých není možno prokázat jejich totožnost,
- nalezené mrtvolky a kosterní nálezy.

Databáze systému obsahuje obsahu identifikační údaje osob uvedených výše. Jsou to údaje o popisu osoby, bydlišti, oblečení a dalších markantech osoby. K hledané osobě jsou to i informace o minulé trestné činnosti, současné trestné činnosti a případných stycích osoby.

Systém je používán pro pátrací činnost kriminalistů, při práci policejních hlídek v terénu a na hraničních přechodech.

Systém má dialogový charakter s řízeným přístupem uživatelů, přičemž dotazy uživatelů jsou zaznamenávány. Uživatel s příslušným oprávněním může vytěžovat systém několika způsoby:

a) Pomocí aplikace C-PATROS – obsahuje všechna data, která jsou přístupná okamžitě po vložení do systému. V této aplikaci je možno vytvářet základní dotaz podle jména, příjmení, pohlaví a data narození a případně libovolná kombinace položek systému.

Dotaz do C PATROS podle popisu	
Položku, kterou vyplníte, též zaškrtněte. Jinak se v dotaze nebude uvažovat.	
☒	Výška od: 175 do: 180
☒	Zd.stáří od: 25 do: 30 bez přepočtu stáří záznamu
☐	Délka chodidla od: do:
☐	Vel.obuvi od: do:
☐	Datum narození od: do:
☐	Vyhlášeno od: do:
☐	Naposledy viděn od: do:
☒	Pohlaví: Muž
☐	Podklad: podezřelá osoba

Obr.14: Položky systému PATROS

b) Osobu v pátrání lze zjistit i zkrácenou verzí programu Z-PATROS. Dotazy jsou omezeny dle jména, příjmení a data narození a aktualizace databáze systému je prováděna dávkově minimálně dvakrát denně.

c) Využitím programu Dotazy do informačních systémů.

d) Na územních odborech je možno nahlížet do tabulek přehledů o osobách v pátrání.

Poté, co útvar, který osobu v pátrání zjistil nebo zadržel, postupuje podle instrukcí uvedených v poznámkovém poli systému PATROS. Neprodleně vyrozumí útvar, který pátrání zahájil a dohodne s ním další postup. Informace je zaznamenána do systému a promítne se do všech systémů, který získává údaje z tohoto systému.

3.13 Informační systém PATRMV

Tento informační systém je opět centrálně vedený a je významným prostředkem při pátrání po motorových vozidlech, po kterých bylo vyhlášeno pátrání. Za motorová vozidla se v tomto systému považují osobní, nákladní vozidla, autobusy, přívěsy, tahače, jednostopá motorová vozidla, zemědělské stroje, traktory a veteráni. Systém je využíván při pátrací činnosti kriminalistů a při kontrolách policejních hlídek v terénu.

V systému jsou evidovány identifikační údaje vozidla (SPZ, číslo povozku, motoru), barva, popis markantů, místo a čas odcizení a všechny údaje o majiteli vozidla.

Pro přístup do systému je nutné mít příslušné oprávnění. Po vstupu do systému můžeme pomocí vkládání dotazů, či jejich kombinace vyhledávat příslušná vozidla. Pro zkrácené hledání je využívána aplikace Z-PATRMV, kde lze rychle získat přehled o vozidlech po zadání základních identifikačních údajů.

Při zjištění nebo zadržení je vyrozuměn příslušný útvar, který zadal požadavek do systému a bez průtahů se do systému zaznamená údaj o nalezení a stavu vozidla.

Pro informační systému PATROS a PATRMV platí některé společné zásady a postupy činností:

- Systémy umožňují uživatelům vkládat a aktualizovat informace potřebné pro pátrání po osobách a vozidlech, přičemž každý údaj je logicky i formálně zkontrolován. Oprávnění vyhledávat a odvolávat pátrání mají pouze pracovníci SKPV a operační střediska policie. Ten, kdo do systému pátrání zadá, ho i odvolává.
- Databáze systémů jsou pomocí datových spojů zpřístupněny do počítačů všech složek Policie ČR a data jsou k dispozici okamžitě po vložení do systému.
- Ke své činnosti využívají tyto systémy kriminalisté a policejní hlídky při pátrání po osobách a vozidlech.
- Postup činnosti jednotlivých útvarů policie při pátrání po osobách a věcech upravuje ZP PP č. 135/2010, o pátrání.
- Data z těchto systémů se předávají do Schengenského informačního systému.

3.14 Schengenský informační systém

Česká republika se k tomuto systému připojila 1. září 2007, přičemž ke dni 21. prosince 2007 je deklarován vstup ČR do Schengenského prostoru. Právním podkladem existence samotného systému je Schengenská prováděcí úmluva ze dne 19. června 1990 (k Schengenské dohodě ze dne 14. 6. 1985, o postupném rušení kontrol na společných hranicích zemí dohody).

Schengenský informační systém (SIS) je tedy dotazovací a informační systém, který je určen především k pátrání po osobách a věcech na území států zahrnutých v Schengenské dohodě, slouží tak k naplnění cílů spolupráce všech dotčených zemí. Umožňuje příslušníkům policejních složek na hranicích členských států a ve vnitrozemí zpracovávat a sledovat údaje o osobách a předmětech, které byly zaznamenány do databáze v jakékoli členské zemi a aby mohly v případě nutnosti a za stanovených podmínek reagovat – např. zabránit vstupu osoby na území schengenského prostoru z důvodů udělení zákazu vstupu v jiné členské zemi, nebo naopak zadržet osobu, která chce opustit území schengenského prostoru a je hledána policií v jiném členském státě. Přístup k uloženým datům v SIS je vyhrazen orgánům státu, do jejichž kompetencí patří provádění kontrol na hranicích nebo provádění jiných policejních a celních kontrol ve vnitrozemí.

Schengenský informační systém tvoří:

- centrální systém C-SIS ve Štrasburku,
- národní systém N-SIS v každém členském státě.

Národní systém N-SIS zřizuje každý stát samostatně a databáze jednotlivých N-SIS jsou obsahově stejné s každým členským státem. Jsou to kopie centrálního systému C-SIS. Každý stát má určenou organizaci zodpovědnou za provoz systému. Touto organizací jsou národní kanceláře SIRENE. Jsou jakýmsi komunikačním bodem, udržují on-line, přístup do centrálního počítače C-SIS, realizují bezprostřední výměnu kriminálně relevantních informací mezi policejními a justičními složkami států a spolupracují s ostatními národními kanceláři SIRENE.

V této kapitole, která obsahuje vybrané zástupce z řad informačních systémů Policie ČR jsem uvedl přehled těch nejdůležitějších a nejpoužívanějších. Uvedeny a zhodnoceny jsou především jejich uživatelské funkce a možnosti čerpání informací. Rozebrána je také architektura některých systémů s vzájemným propojením na jiné informační systémy. Propojení informačních systémů poskytuje komplexnější informace např. o pachateli trestného činu. Všechny informační systémy jsou neustále vyvíjeny a modernizovány, aby pokryly dostatečné množství informačních potřeb policistů. Některý systém prochází za poslední roky takřka bouřlivým vývojem (např. ETR) a jiný jen minimálním. Je proto nutné adekvátní školení uživatelů těchto systémů. K zamyšlení stojí také velké množství informačních systémů napříč PČR. Dochází tak k nutnosti zaučení policistů v rozdílných uživatelských prostředích systémů a množství času stráveného vyhledáváním v jednotlivých systémech je také vyšší. Dle mého názoru by bylo vhodnější vybudovat méně systémů (ideálně jeden centrální policejní informační systém).

II. PRAKTICKÁ ČÁST

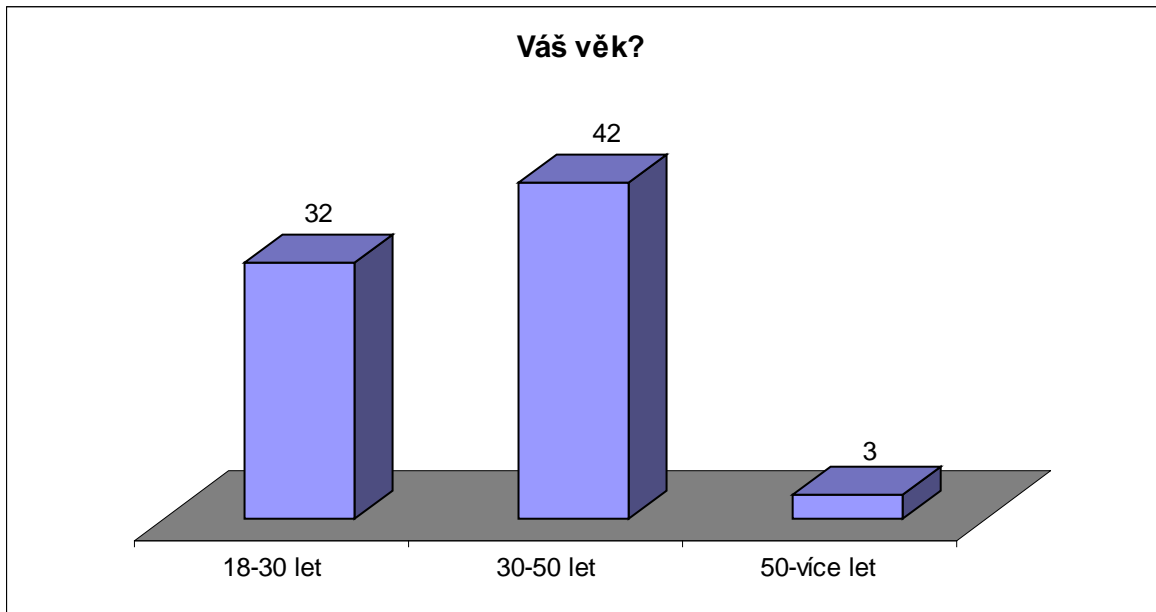
4 DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ SLEDUJÍCÍ STAV INFORMAČNÍCH SYSTÉMŮ A INFORMAČNÍ PODPORU PČR

Jedním z cílů této diplomové práce je zjištění současného stavu informačních systémů PČR. K tomu je využito dotazníkové šetření v cílové skupině - příslušníků a zaměstnanců PČR. Průzkumu se zúčastnilo 79 respondentů v rámci Olomouckého kraje z různých oddělení PČR. Výsledky je tedy možno chápat jako komplexní a platné v rámci kraje, přičemž není pravděpodobné, že by se situace v jiných krajích lišila nějak významným způsobem.

Dotazníkové šetření je zaměřeno na přehled pokrytí informačních potřeb Policie ČR a na to, jak policisté pracují s informačními systémy. Důležité je taktéž jejich hodnocení současného stavu těchto systémů, zejména do jaké míry je podle policistů efektivní zvládnutí práce s nimi. Dotazník si především klade za cíl zjistit:

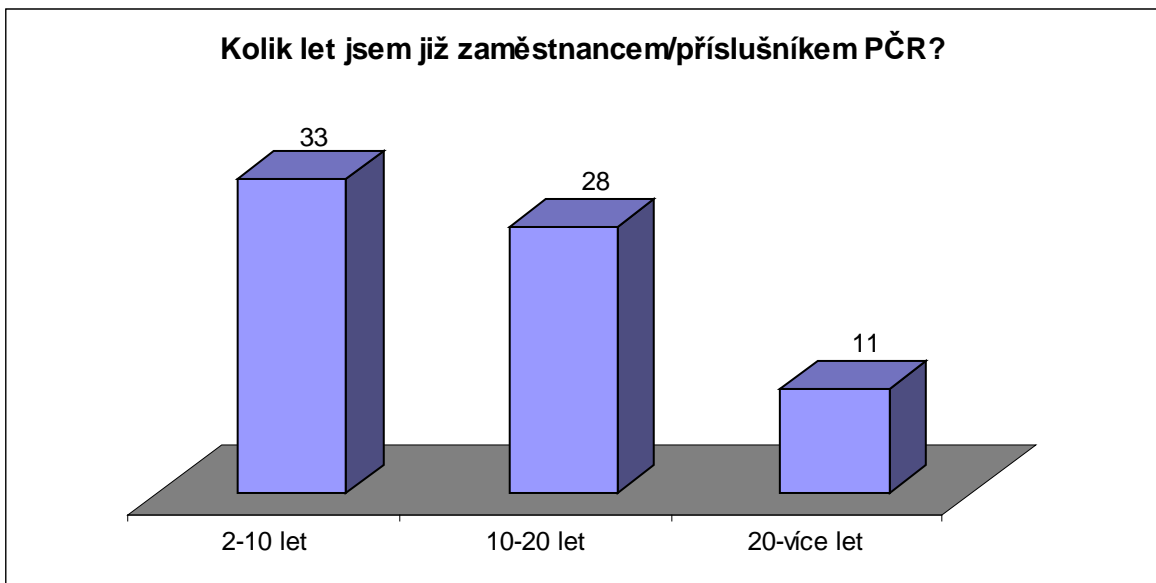
- míru informační gramotnosti policistů,
- jaké informace policie využívá nejvíce,
- jak se policii pracuje s informačními systémy,
- jak velká část policejní práce závisí na IS,
- jaké je hodnocení uživatelského prostředí IS,
- jak jsou policisté zaškolováni na práci s IS,
- jaký si policisté představují rozvoj IS,
- jaké informace policie postrádá.

Pomocí výsledků dotazníku je také následně možno navrhnout určitá opatření a doporučení, jakým směrem by se měly informační systémy dále rozvíjet na základě podkladů poskytnutých od respondentů tohoto dotazníku.

Otázka č.1: Váš věk?

Graf 2: Věk respondentů

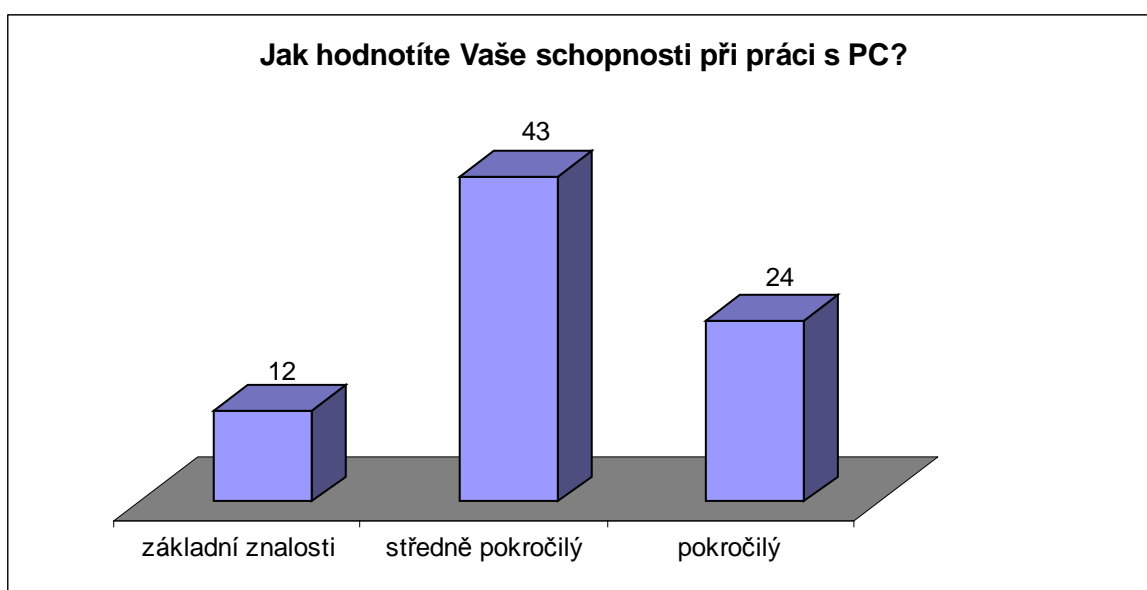
Pro získání přehledu o věkovém zastoupení byla položena otázka na věk respondentů. Nejvíce je zastoupena skupina 30 - 50 let: 55 %, dále druhá nejpočetnější je skupina 18 – 30 let: 41 % a skupina zastoupena jen 4% je od 50 let více. Většina respondentů se nachází tedy ve středním věku.

Otázka č.2: Kolik let jste již příslušníkem/zaměstnancem PČR?

Graf 3: Doba služby u Policie ČR

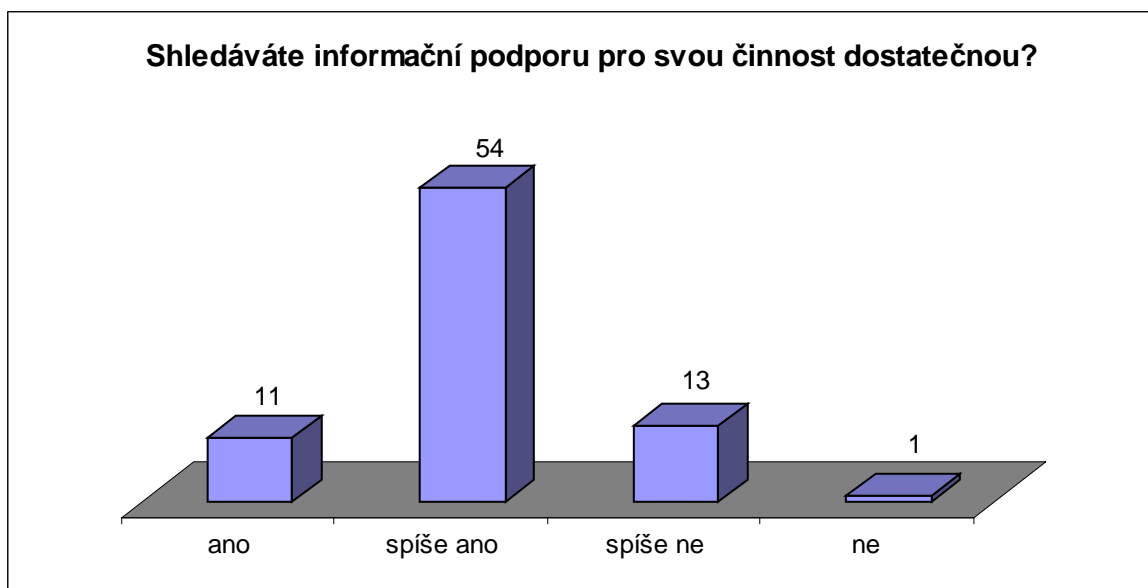
Zjištění doby výkonu povolání policisty má vliv na míru chápání práce s informačními systémy. Nejvíce respondentů vykonává službu 2 – 10 let: 46 %, následně 10 – 20 let: 36% a 20 a více let vykonává službu 18 % respondentů. Doba služby respondentů je tedy rozložená rovnoměrně od 2 – 20 let a je tak pokryta většina policistů od krátké, po dlouholetou službu. Doby služby u PČR má závislost na míře zvládnutí práce s informačními systémy, přičemž „nováčci“ nemusí být zasaženi „provozní slepotou“ a mohou přinášet nové nápady na zlepšení současného stavu informačních systémů.

Otázka č.3: Jak hodnotíte Vaše schopnosti při práci s PC?

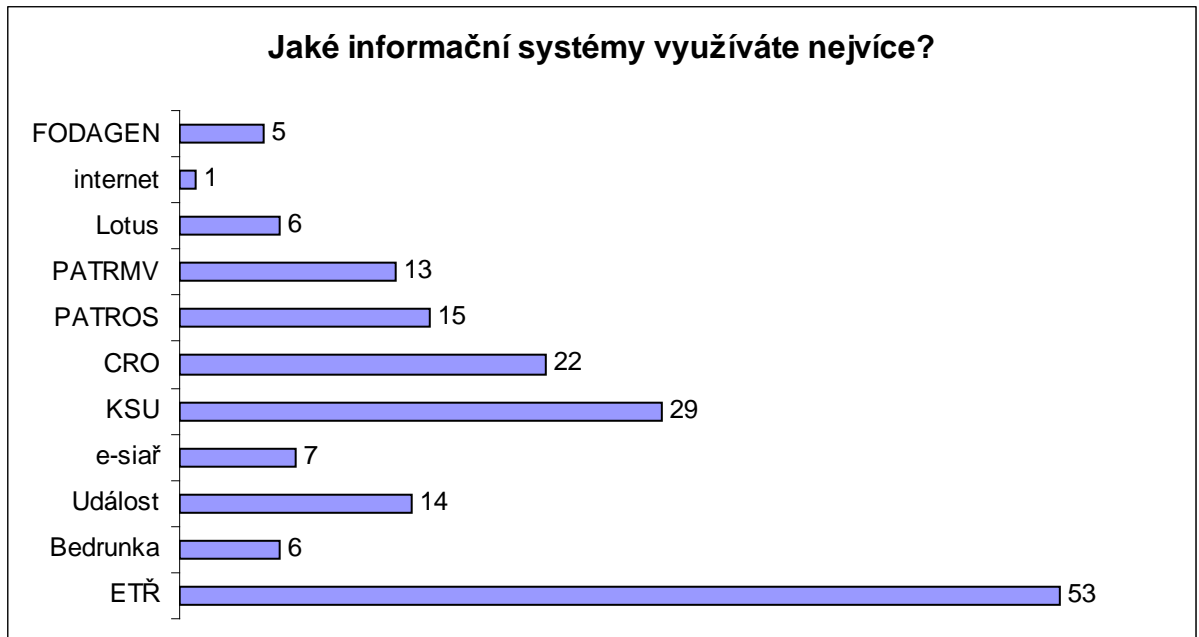
Graf 4: Míra schopností práce s PC

Znalosti práce s PC jsou důležité pro využívání informačních systémů. Jako středně pokročilé hodnotí své schopnosti 54 % respondentů, jako pokročilé 30 % a základní znalosti má 16 % policistů, kteří se zúčastnili průzkumu. Úroveň je dána množstvím času, která policista tráví u PC a učí se tak efektivněji práci. Znalosti práce s osobními počítači přispívají k lepšímu zvládnutí práce s informačními systémy.

Otázka č.4: Shledáváte informační podporu pro svou činnost dostatečnou?

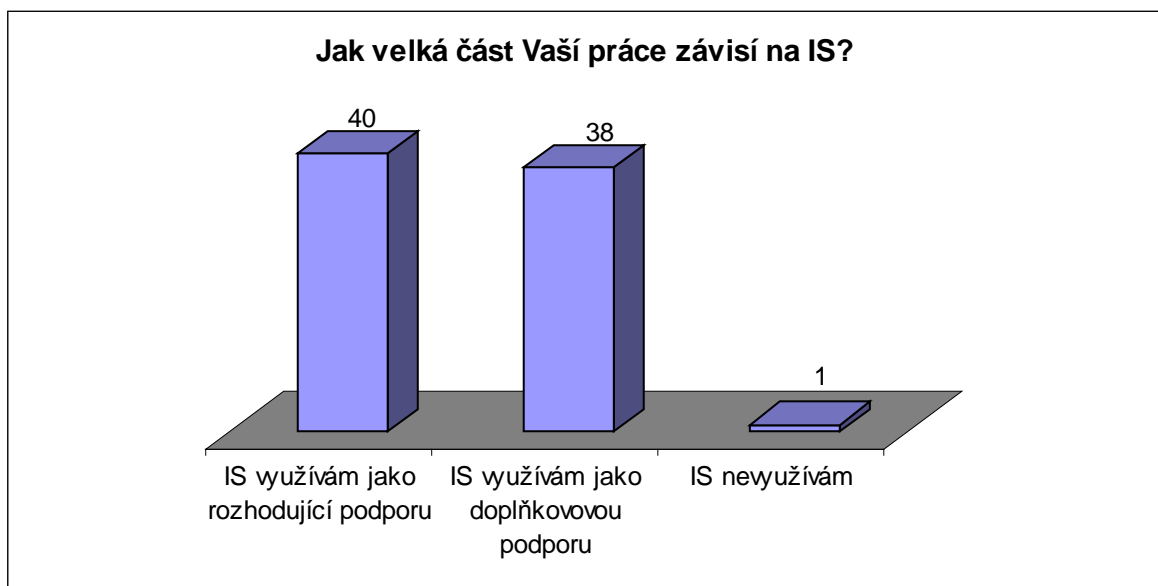
Graf 5: Míra informační podpory

Velice důležitou částí dotazníku byla otázka na informační podporu Policie ČR. Z průzkumu vyplývá, že 68 % respondentů shledává informační podporu spíše dostatečnou, 14 % plně dostatečnou. Nadále spíše nedostatečnou 17% a zcela nedostatečnou pouze jeden respondent. Informační podpora pro činnost PČR je důležitým prvkem, neboť s dostatkem informací je možno pracovat efektivně. To, že 68 % respondentů shledává svoji informační podporu spíše dostatečnou je dobrým znamením – nechybí jim tedy skoro žádné informace, které při své činnosti využívají.

Otázka č.5: Jaké informační systémy využíváte nejvíce?

Graf 6: Nejvyužívanější informační systémy

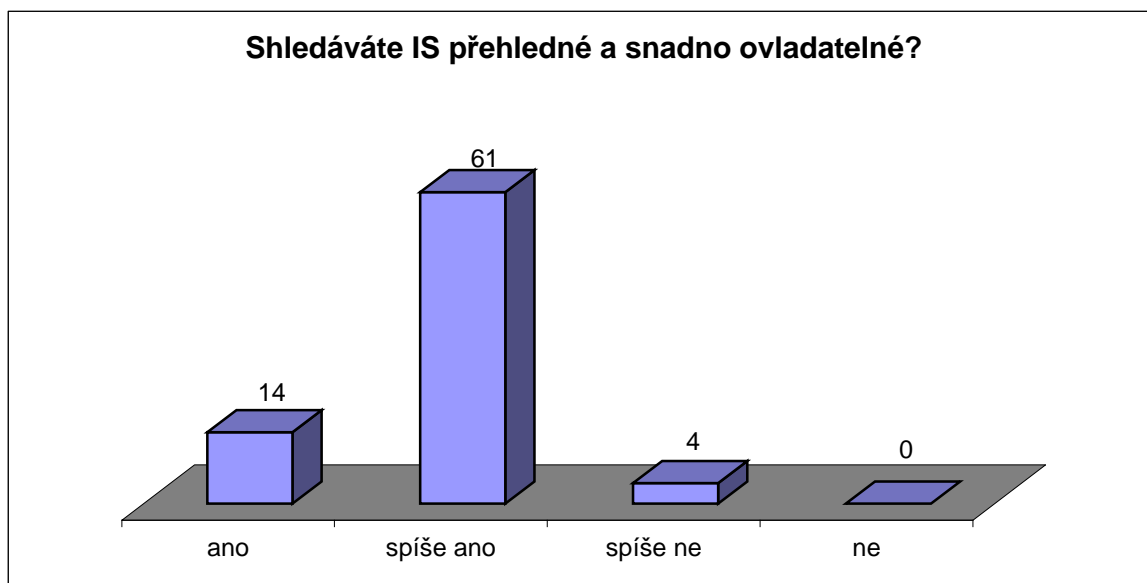
Nejvyužívanějším informačním systémem mezi respondenty je IS Evidence trestního řízení, je to dáno tím, že jej využívá většina policistů při každodenní činnosti. Dalšími využívanými systémy jsou Kriminálně sledované události, pátrací evidence a Centrální registr obyvatel.

Otázka č.6: Jak velká část Vaší práce závisí na informačních systémech?

Graf 7: Množství práce s informačními systémy

Další otázka je týkala závislosti policejní práce na informačních systémech. 51 % respondentů využívá informační systémy jako rozhodující podporu, dále 48 % je využívá jako doplňkovou podporu a 1 respondent je nevyužívá vůbec. Výsledek této otázky ukazuje jasnou potřebu informačních systémů v rámci PČR. Využívané jsou tedy jako rozhodující podpora při činnosti PČR, nebo jako podpora doplňková.

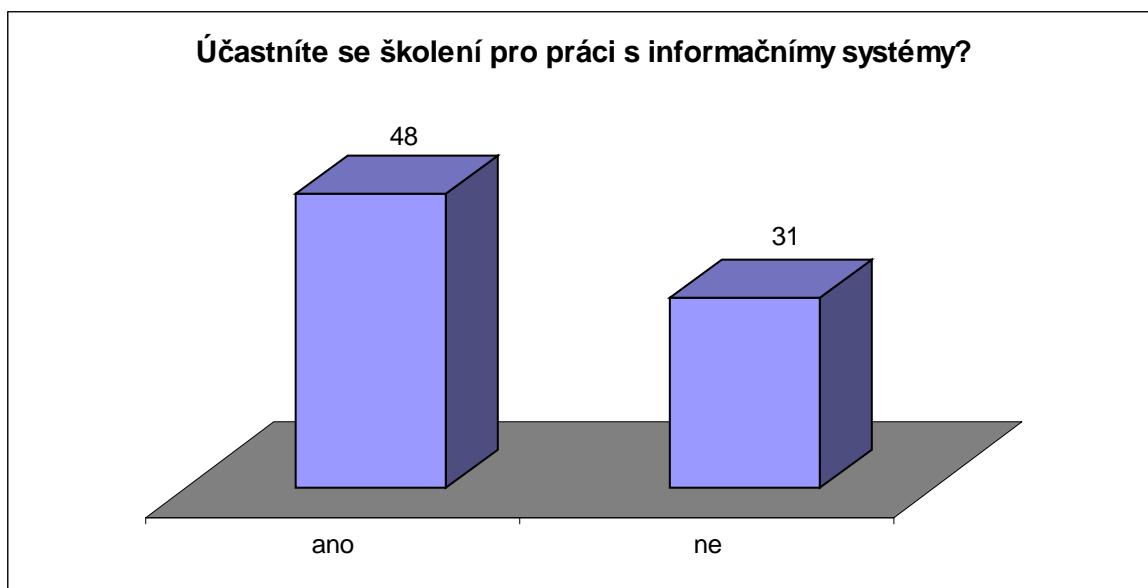
Otázka č.7: Shledáváte informační systémy přehledné a snadno ovladatelné?

Graf 8: Přehlednost informačních systémů

Spíše přehledné a snadno ovladatelné shledává informační systémy 77 % respondentů, dále přehledné a ovladatelné 18 % a zbývající procenta spíše neshledávají. Jistý uživatelský komfort při používání informačních systémů je taktéž důležitý pro rychlou práci v systémech a průzkum ukazuje, že je na dobré úrovni.

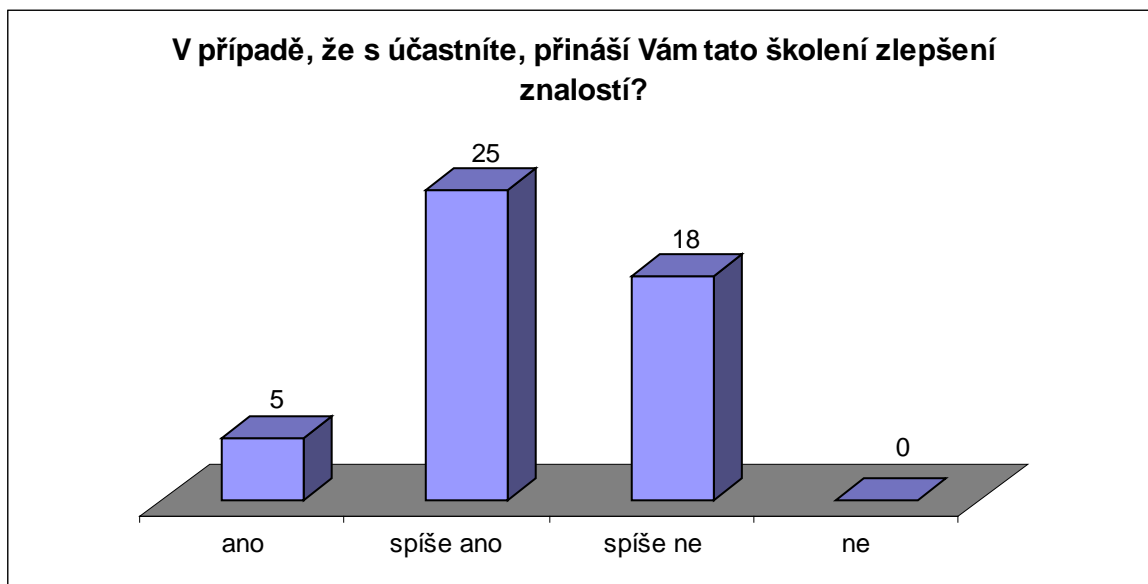
Otázka č.8: Účastníte se školení pro práci informačními systémy?

Graf 9: Školení s informačními systémy

Zvyšování kvalifikace a účast na školeních je důležitá z hlediska přípravy na nové systémy a zlepšení znalostí v nových verzích již stávajících systémů. Školení se účastní 61 % respondentů. 39 % se tedy neúčastní.

Otázka č.9: V případě, že se účastníte, přináší Vám tato školení zlepšení znalostí?

Graf 10: Zlepšení znalostí po školení

V souvislosti s předchozí otázkou spíše přináší 52 % respondentů školení zlepšení znalostí. Spíše nepřináší 37,5 % respondentů. 10,5 % shledává úplné zlepšení svých znalostí po školení. Zlepšení znalostí je důležité pro samotnou efektivitu školení.

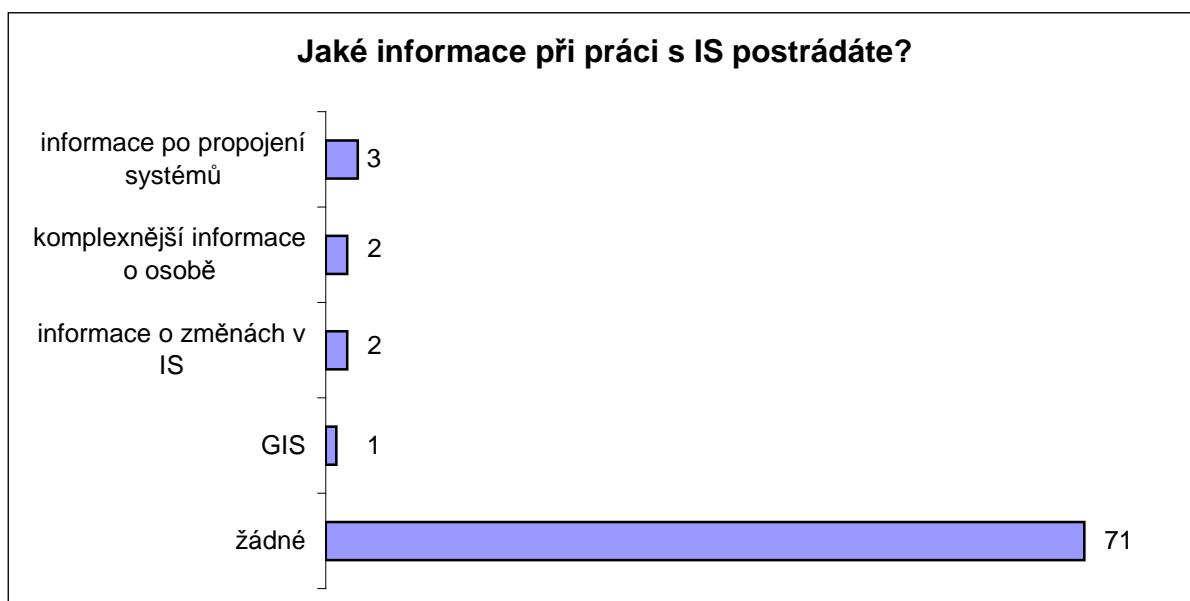
Otázka č.10: Můžete poskytovat připomínky a návrhy týkající se informačních systémů?

Graf 11: Poskytování návrhů týkajících se informačních systémů

Poskytování návrhů z řad policie má velký význam pro zlepšení informačních systémů a může napomáhat k jejich optimálnímu vývoji. 47 % respondentů uvedlo, že spíše nemohou poskytovat návrhy, 34 % účastníků dotazníkového šetření může poskytovat připomínky a návrhy. Zbylí respondenti uvedli, že mohou i nemohou poskytovat návrhy téměř stejným poměrem.

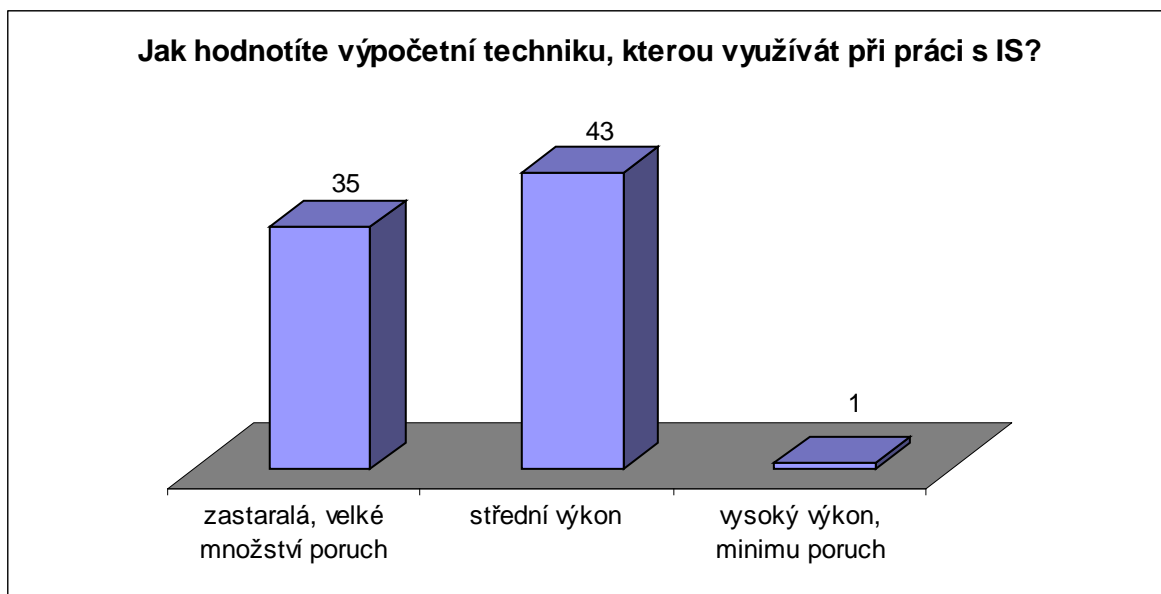
Otázka č.11: Jaké informace při práci s informačními systémy postrádáte?

Graf 12: Chybějící informace v informačních systémech

Z celkového počtu 79 respondentů nepostrádá žádné informace 90 % policistů. Chybějící údaje se týkají zejména propojení systémů, informace o změnách a osobách. Uveden byl tak požadavek na mapové podklady u informačních systému. Dále tyto chybějící informace a připomínky policistů rozvedu v páté kapitole.

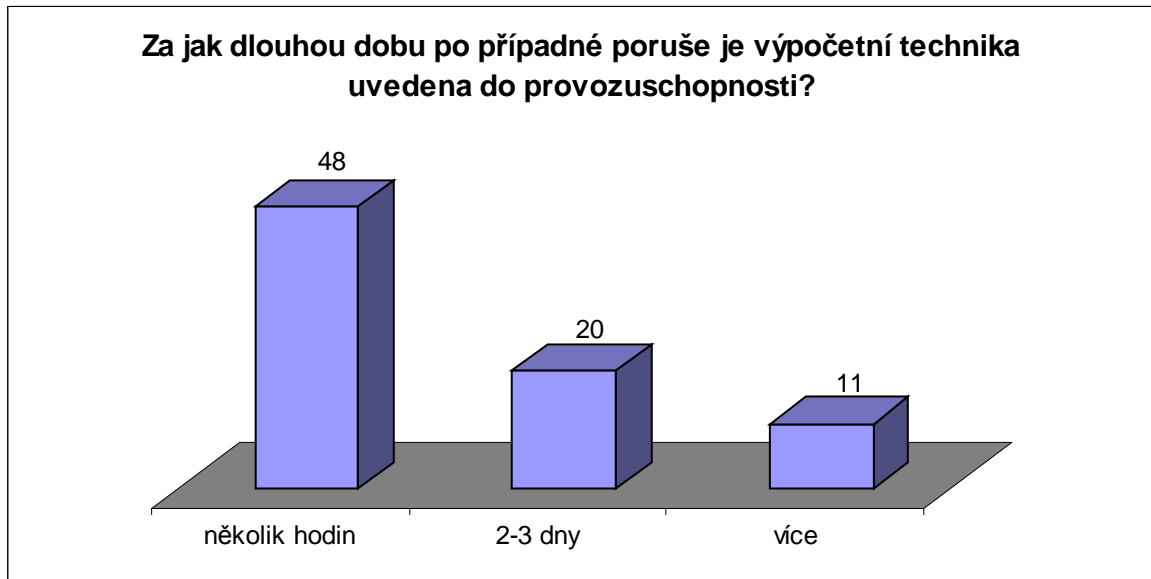
Otázka č.12: Jak hodnotíte výpočetní techniku, kterou využíváte při práci s IS?

Graf 13: Hodnocení výpočetní techniky

Informační systémy jsou provozovány prostřednictvím výpočetní techniky a mají tedy velký vliv právě na využívání informačních systémů. 54 % respondentů shledává výkon výpočetní techniky jako střední, 44 % hodnotí výpočetní techniku jako zastaralou s množstvím poruch a pouze jeden respondent uvádí vysoký výkon. Zvýšením výkonu lze tedy zlepšit celkový stav a práci s informačními systémy. Je to však otázka hlavně finančních prostředků, které má PČR k dispozici na výpočetní techniku.

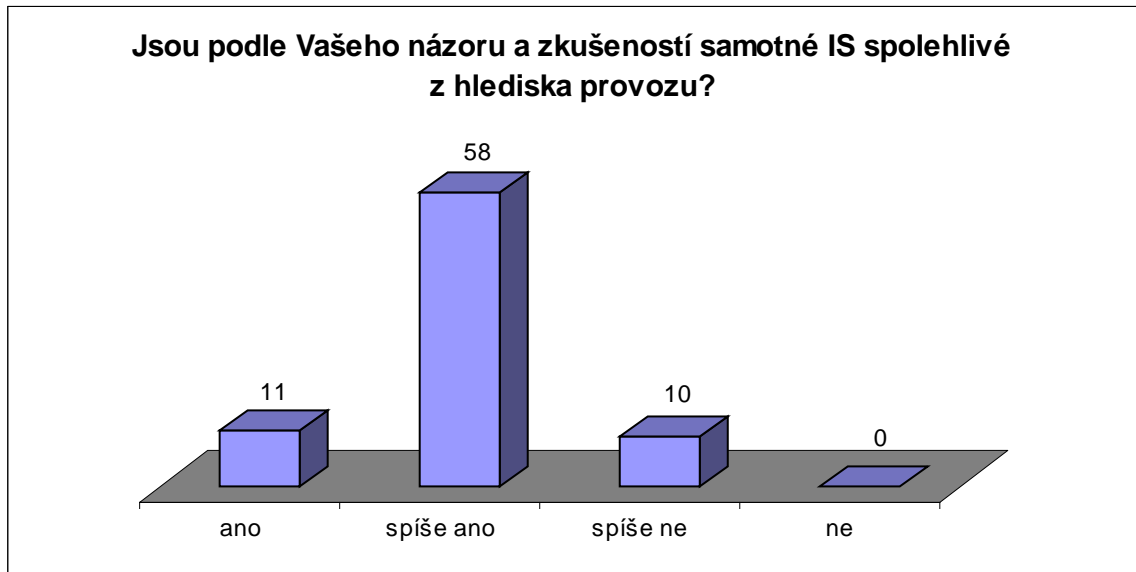
Otázka č.13: Za jak dlouhou dobu po případné poruše je výpočetní technika uvedena do provozuschopnosti?

Graf 14: Uvedení výpočetní techniky do provozuschopnosti

Servis výpočetní techniky tvoří nezbytnou část při řešení poruchových stavů. Do několika hodin je výpočetní technika uvedena do provozuschopnosti u 61 % respondentů, do 2 – 3 dnů u 25 % a 14 % respondentů čeká na opravy více jak 3 dny. Většina dotázaných tedy obdrží servisní služby v rámci hodin, což je předpokládaný standard. Doba v rámci dní je již z hlediska efektivní práce Policie ČR nepřijatelná.

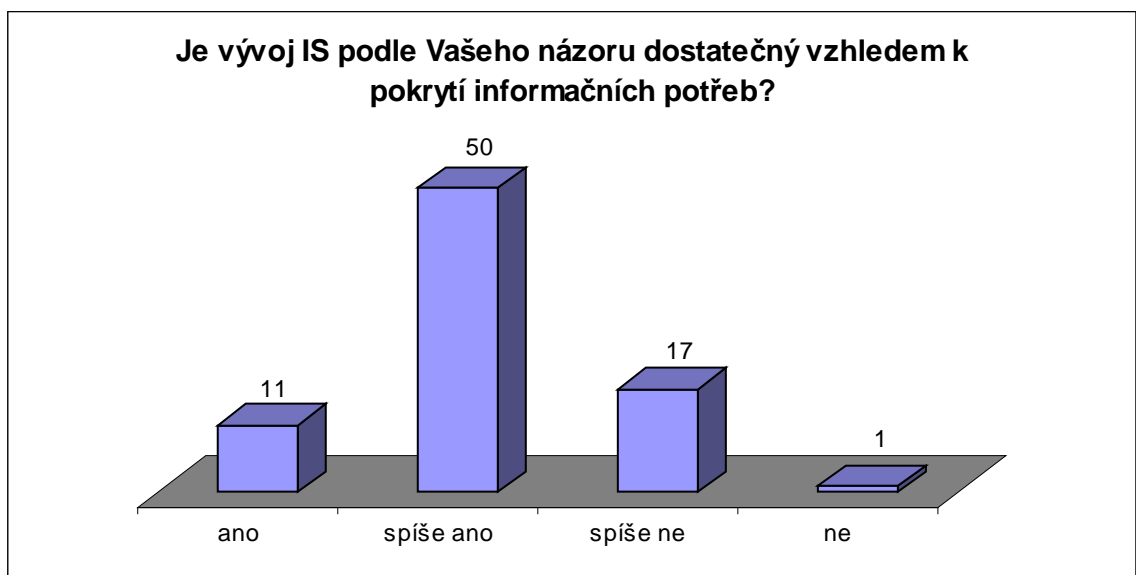
Otázka č.14: Jsou podle Vašeho názoru a zkušeností samotné informační systémy spolehlivé z hlediska provozu?

Graf 15: Spolehlivost informačních systémů

Spolehlivost informačních systémů byla jedním z cílů dotazníkového šetření. Výsledky ukázaly, že 73 % respondentů hodnotí systémy jako spíše spolehlivé, jako spolehlivé 14 % a spíše nespolehlivé 13 %. Většina se tedy přiklání ke spolehlivosti systémů. Systémy tedy ve většině případů nebudou poruchové a práce s nimi bude uživatelsky plynulá.

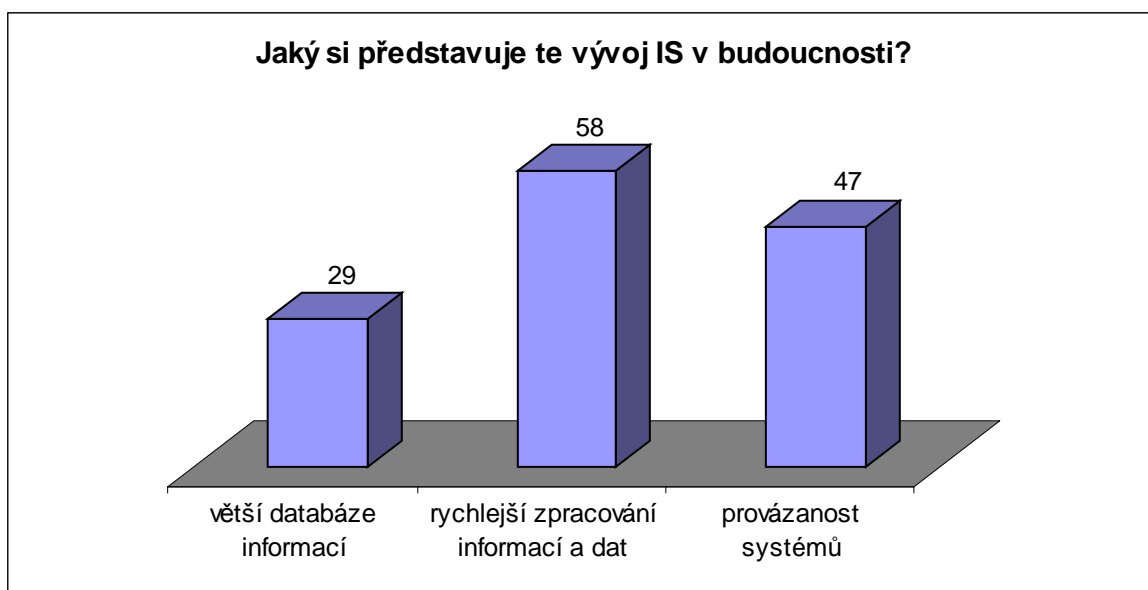
Otázka č.15: Je vývoj informačních systémů podle Vašeho názoru dostatečný, vzhledem k pokrytí informačních potřeb?

Graf 16: Pokrytí informačních potřeb

Pokrytí informačních potřeb Policie ČR shledává spíše dostatečné 63 % respondentů, dostatečné 14 % a spíše nedostatečné 22, 5 % a jeden respondent nedostatečné. Z šetření vyplývá, že vývoj informačních systémů směřuje k naplňování informačních potřeb většiny policistů, což je důležité při plnění úkolů PČR. Pokrytí těchto potřeb zprostředkovávají právě informační systémy, které se musí držet požadavků jeho uživatelů a poskytovat potřebné informace.

Otázka č.16

Graf 17: Vývoj informačních systémů

V této otázce mohli respondenti zahrávat více možnostmi, přičemž nejvíce se očekává vývoj v oblasti rychlejšího zpracování a to 43 %, dále větší provázanost systémů 35 % a větší databáze informací 22 %. O vývoji informačních systémů má teda jistou představu každý policista a je nezbytnou součástí procesu zkvalitňování práce Policie ČR.

Z dotazníkového šetření je patrné, že policisté mají k provádění své činnosti spíše dostatek informací, informační systémy hodnotí jako snadno ovladatelné a spolehlivé a využívají je při své činnosti buď jako rozhodující, nebo doplňkovou podporu. Přičemž nejvíce využívají systémy: ETŘ, KSÚ, Událost a CRO. K zamyšlení ovšem stojí, že podle šetření většina policistů spíše nemůže podávat návrhy týkající se informačních systémů. Výkon výpočetní techniky není taktéž hodnocen velice příznivě a vyšší výkon by jistě policii pomohl v efektivitě jejich činnosti. Návrhy na zlepšení informačních systémů podávám v následující kapitole.

5 NÁVHR ZLEPŠENÍ INFORMAČNÍCH SYSTÉMŮ A INFORMAČNÍ PODPORY POLICIE ČR

Dle informací poskytnutých dotazníkovým šetřením, studiem dané problematiky a také rozborem jednotlivých informačních systémů uvedeného v třetí kapitole této diplomové práce lze navrhnout určitá zlepšení a návrhy na zvýšení kvality a efektivity informačních systémů používaných Policií ČR. Zlepšení těchto systémů by mělo obsahovat následující oblasti:

- propojení a návaznost systémů,
- školení a průběžné informace o změnách,
- rychlejší zpracování informací a dat,
- obsáhlejší databáze,
- menší množství informačních systémů.

Jednotlivé části jsou rozebrány v následujících podkapitolách.

5.1 Propojení a návaznost systémů

Respondenti dotazníkového šetření uváděli podle očekávání, že schází propojení některých systémů (např. FODAGEN a Bedrunka). Policisté musí bez tohoto propojení často vyhledávat informace samostatně bez jakékoli návaznosti nebo odkazy do jiných systémů. Např. v současnosti schází dle dotazníkového šetření v informačním systému Telefoto porovnání fotografií osob s fotografiemi z nejrůznějších evidencí. Jak rozeberu dále, ideální stav by představoval jeden informační systém, který by v sobě integroval většinu databází a umožnil tak provázání systémů.

Návaznost systému chybí některým policistům taktéž na další instituce, jako jsou soudy.

5.2 Školení a průběžné informace o změnách

Jak jsem již zmiňoval, školení policistů je nezbytné z hlediska informovanosti a připravenosti na zvládání informačních systémů. Přitom jak ukázalo dotazníkové šetření se 39 % respondentů školení neúčastní, zbylým pak v 37,5 % spíše nepřináší zlepšení znalostí. Někteří respondenti taktéž uvedli, že školení pro ně nejsou vůbec chystána a

musejí se vše naučit sami. Bylo by tedy vhodné pořádat školení, kterých se zúčastní všichni policisté, protože s informačními systémy přichází do styku denně.

Poskytování více návrhů z řad policie by taktéž přineslo dle mého názoru zlepšení současného stavu, neboť by bylo poskytováno více možností a nápadů pro tvorbu vylepšení.

Dalším faktorem, který má vliv na práci s informačními systémy jsou informace o aktualizacích a změnách v informačních systémech. Neustálý vývoj způsobuje nepřehlednost systémů a je tak nutné poskytovat informace o změnách - ty by měly být co nejpodrobnější, aby se zajistilo úplné pochopení nových verzí systémů.

5.3 Rychlejší zpracování informací a dat

Otázky rychlosti přenosu dat po sítích a výkonu pracovních stanic, na kterých sou provozovány informační systémy jsou stěžejní pro plynulý chod systémů. Výpočetní technika jistě není na takové úrovni, jak by si většina policistů představovala, což ukazuje i dotazníkové šetření. Výměna stávajících PC za novější a výkonnější není dnes otázka vývoje techniky, ale je značně náročná z hlediska finančních prostředků. V době, kdy dochází u Policie ČR spíše k úsporám je výměna stávající techniky dlouhodobou záležitostí.

5.4 Obsáhlejší databáze

Databáze, které policie vytěžuje, musí obsahovat dostatek informací tak, aby pokryly všechny informační potřeby policistů. Schází zejména komplexnější informace o osobách v rámci celé ČR a obecně více všeobecných informací, z kterých získá policista větší přehled o dané problematice.

5.5 Menší množství informačních systémů

Současný stav charakterizuje velké množství informačních systémů, které tak vyžadují samostatné vyhledávání informací. Vhodnější byl stav, kde existuje jen velice málo těchto systémů se vzájemné propojenými databázemi a snadným vyhledáváním.

Ovšem hlavním cílem v oblasti informačních systémů pro policejní a bezpečnostní činnost je vybudování jednoho propojeného komplexního informačního systému Policie ČR. Při

budování takového systému je nutné vzít v potaz všechny informační potřeby a funkce systému, které budeme potřebovat. Informační systém musí obsahovat jednotnou datovou základnu a definování vzájemných vazeb mezi jednotlivými informacemi a daty. Zároveň je nutné zajistit možnost zadání údaje pro potřeby celého systému na jednom místě.

ZÁVĚR

Tématem této diplomové práce byly informační systémy Policie ČR. Tyto systémy umožňují plnit úkoly policie a jsou tak nezbytnou součástí její činnosti.

Cílem této diplomové práce bylo rozebrat a analyzovat současný stav informačních systémů Policie ČR a navrhnout určitá vylepšení. V první kapitole této práce jsou uvedl stručné rozdělení a úkoly policie, v další pak teorii informací a informačních systémů, kde jsem analyzoval jejich nejrůznější definice a uvedl jejich důležité parametry vzhledem k policejní činnosti. Třetí stěžejní kapitola se věnuje vybraným nejpoužívanějším informačním systémům Policie ČR, kde jsou uvedeny jejich vlastnosti, uživatelské možnosti a rozbor funkcí systému. Závěrečné kapitoly jsou věnovány dotazníkovému šetření, které přiblížilo nastínilo současný stav informačních systémů tak, jak jej vidí koncový uživatelé – policisté a návrhu zlepšení těchto systémů. Na základě dotazníkového šetření jsem si ověřil některé předpoklady týkající se informačních systémů a navrhl jejich zlepšení. Domnívám se, že jsem splnil cíle této diplomové práce a do značné míry i vyčerpávám zpracovávané téma.

Činnost Policie ČR se bez získávání, zpracovávání a vytěžování informací neobejde. Při její činnosti nejde o obchodní zisk, ale v první řadě o životy a zdraví občanů ČR. Bez potřebné znalosti informací, informačních systémů a jejich využití mohou být ohroženy základy fungování státu a tím základy života v demokratické společnosti.

ZÁVĚR V ANGLIČTINĚ

The theme of this work are information systems of Police ČR. This systems helps in police duty, and they are significant part of they daily job.

The aim of the work was to analyzed current state of information systemd of Police ČR and propose some improvements. The first chapter is devoted to Police ČR, their tasks and tructuring. In next chapter are chractered theory about information and information systems, where is analyzed their definition and characteristics considering use in Police ČR. The most important chapter is the chapter devoted frequently used information systems, analyzed are their properties, user options and systems funcions. Final chapters are devoted to the questionnaire, which ansvers current state of information systems in the view of end users – policemans and proposin some improvements. In the base of questionnaire I have checked some presumption dedicated to information systems propose improvements. I believe that I have fulfilled the objectives of this work and to centrally exhausted the topic.

Police duty depends of obtaining, prossesing and working with informations. Police is organisation, with protectes lives and heath of people in ČR. Without knowing important informations and working with information systems, the whole democratical society can be in danger.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] Molnár, Z. Efektivnost informačních systémů. Praha: Grada, 2000.
- [2] Lukáš, L. Informační management v bezpečnostních složkách. Praha: AVIS, 2008.
- [3] Macek, P. Pořádková činnost policie. Praha: Police history, 2003.
- [4] Hlaváček, J, Protivinský, M. Praktická kriminalistika. Praha: Kriminalistický ústav Praha Policie ČR, 2006.
- [5] Požár, J. Manažerská informatika II. Praha: Policejní akademie ČR, 2006.
- [6] Rak, R. Informatika v kriminalistické a bezpečnostní praxi. Praha: Policejní prezidium ČR, 2000.
- [7] Dalecký, J. Vybrané problémy služby pořádkové policie. Praha: Policejní akademie ČR, 2009.
- [8] Zákon č. 273/2008 Sb. ze dne 11.srpna 2008 o Policii České republiky.
- [9] Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů
- [10] *Valka.cz* [online]. 2010 [cit. 2011-03-18]. Policie České republiky [od 1993]. Dostupné z WWW: <<http://forum.valka.cz/index.php/f/505089>>.
- [11] BURIETA, Radek. *Informační podpora Integrovaného záchranného systému kraje*. [s.l.], 2010. 90 s. Diplomová práce. UTB ve Zlíně.
- [12] Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonu (krizový zákon).
- [13] Dokumentace poskytnuta firmou Komcentra s.r.o
- [14] *Ministrestvo vnitra* [online]. 2011 [cit. 2011-02-11]. Policie České republiky. Dostupné z WWW: <<http://www.policie.cz/>>.
- [15] Wiener, N. Kybernetika a společnost. Praha : Academia, 196
- [16] *Files.is-izs* [online]. 2010 [cit. 2011-01-12]. Analýza interoperability operačního řízení základních složek integrovaného záchranného systému. Dostupné z WWW: <files.is-izs.cz/200000038-71c6a72c0c/AI_B300_verze_3.pdf >.

- [17] DOSTÁL, Petr. *Policejní informační systémy a jejich využití v trestním řízení*. [s.l.], 2008. 47 s. Bakalářská práce. Masarykova univerzita.
- [18] SODOMKA, Petr. *Informační systémy v podnikové praxi*. první. [s.l.] : Computer press a.s, 2006. 351 s.
- [19] *REFORMA POLICIE ČR služba v nových podmínkách* [online]. [s.l.] : [s.n.], 2009 [cit. 2010-12-13]. Reforma PČR, s. . Dostupné z WWW: <<http://www.policie.cz/clanek/reforma-policie-cr-sluzba-v-novych-podminkach-191470.aspx>>.
- [20] Zákon č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy
- [21] *Policie.cz [online]. 2010 [cit. 2011-02-22]. Operační středisko*. Dostupné z WWW: <<http://www.policie.cz/clanek/operacni-stredisko-76.aspx>>.
- [22] KOLAŘÍK, Pavel. *Specifické postavení Policie České republiky při plnění úkolů v IZS a její činnost při řešení mimořádných událostí nedosahujících intenzity krizové situace*. [s.l.], 2010. 97 s. Diplomová práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích.

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

CPU	Central procesor unit
ČR	Česká republika
DPH	Daň z přidané hodnoty
HZS	Hasičský záchranný sbor České republiky
IZS	Integrovaný záchranný systém
IS	Informační systém
MHD	Městská hromadná doprava
PC	Personal computer
PČR	Policie České republiky
RPP	Rozkaz policejního prezidenta
SKPV	Skupina kriminální policie a vyšetřování
SMS	Short message service
SaP	Síly a prostředky
WWW	World wide web
ZP PP	Závazný pokyn policejního prezidenta
ZZS	Záchranná zdravotnická služba

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr.1: Členění krajských ředitelství.....	15
Obr.2: Organizační struktura Policie ČR.....	18
Obr.3: Nabídková lišta systému Dispečer – Maják 158	50
Obr.4: Okno Seznam akcí.....	51
Obr.5: Okno Akce.....	53
Obr.6: Okno Telefon.....	54
Obr.7: Psaní nové zprávy.....	55
Obr.8: Lustrace osoby.....	56
Obr.9: Lustrace automobilu	56
Obr.10: Síly a prostředky.....	57
Obr.11: Detaily síly a prostředků.....	57
Obr.12: Přehrávání záznamů.....	59
Obr.13: Vložení nového záznamu s ukázkou tématických okruhů	62
Obr.14: Položky systému PATROS.....	68

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1: Vývoj kriminality v Olomouckém kraji v letech 2000-2009	24
Graf 2: Věk respondentů.....	74
Graf 3: Doba služby u Policie ČR	74
Graf 4: Míra schopností práce s PC.....	75
Graf 5: Míra informační podpory	76
Graf 6: Nejvyžívanější informační systémy	77
Graf 7: Množství práce s informačními systémy.....	77
Graf 8: Přehlednost informačních systémů.....	78
Graf 9: Školení s informačními systémy	79
Graf 10: Zlepšení znalostí po školení	79
Graf 11: Poskytování návrhů týkajících se informačních systémů	80
Graf 12: Chybějící informace v informačních systémech	80
Graf 13: Hodnocení výpočetní techniky.....	81
Graf 14: Uvedení výpočetní techniky do provozuschopnosti.....	82
Graf 15: Spolehlivost informačních systémů.....	83
Graf 16: Pokrytí informačních potřeb.....	83
Graf 17: Vývoj informačních systémů.....	84

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I:

Dotazník hodnocení současného stavu informační podpory a informačních systémů PČR

PŘÍLOHA P I: DOTAZNÍK HODNOCENÍ SOUČASNÉHO STAVU INFORMAČNÍ PODPORY A INFORMAČNÍCH SYSTÉMŮ PČR

Dobrý den, jmenuji se Ondřej Kosička a jsem studentem UTB ve Zlíně, oboru Bezpečnostní technologie, systémy a management. Rád bych Vás požádal o pomoc při zpracování mé diplomové práce: *Informační podpora v podmínkách Policie ČR kraje*.

Vyplněním tohoto dotazníku mi poskytnete srovnávací údaje, které budu následně analyzovat. Dotazník je anonymní, týká se pouze informačních systémů a výsledky budou využity čistě ke studijním účelům.

Případný kontakt a dotazy můžete směřovat na: kosickao@seznam.cz

1) Váš věk:

- a) 18-30
- b) 30-50
- c) 50-více

2) Kolik let jste již příslušníkem/zaměstnancem PČR?

3) Jak hodnotíte Vaše schopnosti při práci s PC?

- a) základní znalosti
- b) středně pokročilý
- c) pokročilý

4) Shledáváte informační podporu pro svou činnost dostatečnou?

- a) ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) ne

5) Jaké informační systémy využíváte nejvíce?

6) Jak velká část Vaší práce závisí na informačních systémech?

- a) IS využívám jako rozhodující podporu při své činnosti
- b) IS využívám jako doplňkovou podporu při své činnosti
- c) IS nevyžívám při své činnosti

- 7) Shledáváte informační systémy přehledné a snadno ovladatelné?
- a) ano
 - b) spíše ano
 - c) spíše ne
 - d) ne
- 8) Účastníte se školení pro práci informačními systémy?
- a) ano
 - b) ne
- 9) V případě, že se účastníte, přináší Vám tato školení zlepšení znalostí? (můžete připsat v čem)
- a) ano
 - b) spíše ano
 - c) spíše ne
 - d) ne
- 10) Můžete poskytovat připomínky a návrhy týkající se informačních systémů?
- a) ano
 - b) spíše ano
 - c) spíše ne
 - d) ne
- 11) Jaké informace při práci s informačními systémy postrádáte? (můžete napsat konkrétní druh informace, nebo v jakém konkrétním IS byste uvítal/a více informací a jaké by to měly být)
- a) žádné
 - b) _____
- 12) Jak hodnotíte výpočetní techniku, kterou využíváte při práci s IS?
- a) zastaralá, velké množství poruchových stavů
 - b) střední výkon
 - c) vysoký výkon, minimum poruch
- 13) Za jak dlouhou dobu po případné poruše je výpočetní technika uvedena do provozuschopnosti?
- a) několik hodin
 - b) 2-3 dny
 - c) více

14) Jsou podle Vašeho názoru a zkušeností samotné informační systémy spolehlivé z hlediska provozu? (můžete uvést konkrétní příklad)

- a) ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) ne

15) Je vývoj informačních systémů podle Vašeho názoru dostatečný, vzhledem k pokrytí informačních potřeb?

- a) ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) ne

16) Jaký si představuje vývoj informačních systémů v budoucnosti? (můžete zatrhnout i více)

- a) rozsáhlejší databáze informací
- b) rychlejší zpracování informací a dat
- c) provázanost systémů
- d) jiné: _____